

TĖVISKĖS ŽIBURIAI

Nr. 24 (25)

TORONTO, Ontario, 1950 m. BIRŽELIO (JUNE) mėn. 15 d.

Kaina 10 c.

The Lights of Homeland
Lithuanian Weekly

Published by Lithuanian R. C.
Society of Canada.
Authorized as Second Class Mail
Post Office Department, Ottawa

SAVAITRAŠTIS

Lietuviai Kanados Lietuvių
Katalikų Kultūros Draugija

941 Dundas St. W., Toronto,
Ont. Canada

Skandžioji dviguba sukahtis

Tai buvo lygiai prieš 10 metų. Tik tada buvo šeštadienis — ne ketvirtadienis. Tą birželio 15 d. popietę, per radio paskelbus, kad "Sovietų Sąjunga į Lietuvos teritoriją įveda neribotą kiekį raudonosios armijos", sujudavo visas kraštas. Neviltis apėmė visus. Tą pačią minutę, kai raudonosios armijos kolonos peržengė Lietuvos respublikos sieną, iš stovyklų pasipylė krašte jau nuo rudens buvusieji daliniai, skubėdami užimti strateginių vietų. Už valandos jau ir Kauno gatvėmis riedėjo dulkini jų šarvuotai, nešdami nykumą. Visų lietuvių širdys apsigubė gedulu. Priešintis niekas nemanė, nes jau buvo per vėlu ir beprasmiška. Ir bereikalingas atrodė okupantų atsargumas, bereikalingi tankai su atkūtais patrankų vamzdžiais prie įstaigų, bereikalingi patuliai gatvėse ir ore griaužiant lėktuvai.

Visi pajuto, kad tragedijos aktui uždanga pakelta. Bet žmogus, sakoma, skęsdamas ir šiaudą griebiasi. Ir tada daug kas dar guodėsi vilčių kibirkštis, kad bolševikai, jau prapūgęsi ir neigiantys nors klestinčio ūkio, leis patiems tvarkytis. Kaip šiandien, prisimenu pokalbį, porą dienų prieš "Liaudies seimo" susirinkimą, vakarieniaujant Pieno Centro užkandinės sodnelyje, su jau išrinktais 3 jo nariais, kurių vienas netrukus išėjo į gailūnus — pasidarė komisaru, paskui ministru. Visi jie guodėsi, kad gausim "bent Mongolijos statutą". Guodėsi tie, apie kuriuos skelbiama, kad jie liepos 21 d. pareiškė tautos valią! ... Daug ką gailino viltis, kad kai jau pirmomis okupacijos dienomis suruošto mitingo Vileišio aikštėje metu eilinių komunistų buvo paleistas šūkis "Tegyvuoją 13-toji Sovietų respublika", jis buvo užgautas ir vėliau iki pat anekšijos nebekartojamas; kad ir to mitingo pagrindinis kalbėtojas Šumauskas — 1940 m. darbo komisaras, o dabar planavimo ministeris — kalbėjo tik apie komunistų teisę vadovauti gyvenimui, apie jų paleidimą iš kalėjimų, lyg dar bent vienas ten būtų buvęs, bet ne apie jungimą į Sovietų Sąjungą. Daug kas nesusprato bolševikinės taktikos — neįbauginę žmonių, neišaukė desperatiškų veiksmų ir neprisidaryti sau nemalonumų. Pirmieji masiniai areštai liepos 12 d., rinkimų komedija, kuri būtų galėjusi sukelti daug smagaus juoko, jei nebūtų buvę taip liūdna, pagaliau "seimo nutarimas" ir delegatų kelionė parvežti "Stalino saules", išblaškė visas vilts.

Padėtis pasidarė aiški ir visi su žūro ir radio aparatais, sekdami pasaulio bei vykstančio karo įvykius, laukė kada... Kas nepergyneno, ar gali suprasti, kad kraštas laukė užsukant karo viesulų! Kad laukė žudynių, kraujo, gaisrų požvaicų, ai mamų ir asarų! O laukė, kaip šiandien nekantraudami laukia 120 milijonų pavergtųjų. Laukia, nes kito išsigelbėjimo nėra...

NKVD siuntė. Žmonės jau bijojo teirautis, bet kiekvieną rytą baugščiai dairėsi ar nebūtą jų kaimynystėje, ar nesuimtas kas iš artimųjų. Kas galėjo, keitė gyvenamąsias vietas, maišė pėdas, naktį naktis iškėjo palėpėse, daržinėse ir pakrūmėse lyg zuikiai medžiojami, nes kasnakt kas nors nos peržengė Lietuvos respublikos sieną, iš stovyklų pasipylė krašte jau nuo rudens buvusieji daliniai, skubėdami užimti strateginių vietų. Už valandos jau ir Kauno gatvėmis riedėjo dulkini jų šarvuotai, nešdami nykumą. Visų lietuvių širdys apsigubė gedulu. Priešintis niekas nemanė, nes jau buvo per vėlu ir beprasmiška. Ir bereikalingas atrodė okupantų atsargumas, bereikalingi tankai su atkūtais patrankų vamzdžiais prie įstaigų, bereikalingi patuliai gatvėse ir ore griaužiant lėktuvai.

Kai išaušo 1941 m. birželio 15 d. rytas (tai vėl buvo šeštadienis), kraujas gyslose sustingęs, pamatius gatvėse siuvant sunkvežimius, pilnus enkavedistų, nuogais durtuvais apstojus: iš lyg kokių galvažudžių, sunkvežimiuose ant ryšulėlių rūbų sėdinčius, kūdikius, senelius, moteris ir vyrus. Viešpatie, kas darosi, šaukė sau širdyje kiekvienas ir galvoje, kur dėtis, kur pasislėpti kad atvykę nerastų, kad nors kiek užtęsus, o daugelis, jau nebeturėdami vilčių išlikti,ėjo namo ir krovėsi daiktus į čemodanus, kad enkavedistams atvykus nereikėtų išieiti tuščiomis, nepasimėmus nei kūdikiams maisto, ribelių, vaistų, ar gimtinių brandenybių...

Štai minime ir tų skaudžių dienų, tautos masinio naikinimo, kaip dabar sakoma — genocido — pradžios 9 m. sukahtį. Per tą laiką daug kam teko pergyventi daug baisių momentų, teko mirčiai žūrėti į akis, tačiau anojo siaubo niekas neišdildys. Jei ne anos baisiosios dienos, daug kam ir bolševizmas ne toks baises būtų atrodęs, nes visų savo naugučių jis dar nebuvo spėjęs parodyti.

Daugelis mūsų matėme, bet matėme tą vieną kartą. O kiek turi pakelti tie likusieji tėvynėje, kurie matė tą kartojantis dar kelis kartus, kurie, be to, jau yra pakėlę suardyto viso savo gyvenimo skaudulį. Ar mes pajėgsime suprasti jų neviltingus skausmingus troškimus?

Bet skausmai gimdo dūnyrius, iššaukia heroiską kovą. Ji vyksta visais frontais. Tėvynėje likusieji savo pareigą atlieka, bet jų kančios bei kraujas ir mus įpareigoja išverti, neatleisti, nes lemiamasis momentas diena iš dienos artėja. Ir tai ne iliuzija, ne mirasas, bet toks pat nuajutimas, paremtas gyvenimiškąja logika, kaip ir anuomet. Yra tik laiko klausimas. O tas laikas jau ne dešimtmečias bus skaitomas. Tuo esam tikri.

— OTTAWA. — CBC Tarpautinės Tarnybos skyriuje praveistas skrininas. Visi tarnautojai rasti švarūs.

Genocidas Lietuvoje

IŠTRAUKĖS IŠ VLIK 1949 M. SPALIO 3 D. MEMORANDUMO ITO

Nuo 1944 m. iki 1949 m. viandurio Lietuvą nusiaubė 6 masinių deportacijų bangos:

1. 1945 m. liepos, rugpjūčio ir rugsėjo mėn.,
2. 1946 m. vasario 16 d.,
3. 1947 m. liepos, rugpjūčio, spalio, lapkričio, gruodžio mėn.,
4. 1948 m. gegužės 22 d.,
5. 1949 m. kovo 24-27 d.,
6. 1949 m. birželio mėn.

Deportacijų, minimų 1, 3 ir 6 punktuose, tiksli data negalima žymėti, nes jos buvo vykdomos ne tuo pačiu metu įvairiose Lietuvos vietose, MVD neturėjo tam reikalingai pakankamai kariuomenės ir transporto priemonių.

Kiek nukentėjo atskiros Lietuvos vietos, kokie žmonės buvo šiuo metu suimtinėjami ir deportuojami, iliustruoja mūsų turimoji medžiaga. Iš vakarinės Lietuvos apskričių (Šakių ir iš dalies Vilkaviškio). Gautos 593 pavardės išvežtųjų per 1944 - 47 m. — 488 vyrai, 145 moterys, 476 ūkininkai, 61 darbininkas, 22 tarnautojai, kiti laisvųjų profesijų. Tarp jų buvo senelių po 77 metus ir kūdikių 1-2 metų. Tuo pačiu laiku iš tos pat apylinkės suimtųjų ir laikomų kalėjimuose žinomų dar 156 pavardės ir dar 33 pavardės suimtų tik per 1947 m. liepos — rugpjūčio mėn. toje apylinkėje.

Genocido eigą Rytų Lietuvoje iliustruoja keli Alytaus apskrities valsčiai:

- Merkinė — deportuota 282, suimta 236, nužudyta 108;
Miroslavo — deport. 152, suimta 190, nužudyta 70;
Oniškio — deport. 152, suimta 131, nužudyta 103;
Jezno — deport. 21, suimta 86, nužudyta 28;
Daugų — 131, suimta 427, nužudyta 77.

Panašūs skaičiai yra pranešti ir iš kitų ryt. Lietuvos valč.

Trumpo 1944-47 metų laikotarpio sovietinio genocido balansas gaunamas toks:

- | | |
|------------------|---------|
| 1. nužudyti | 30.000 |
| 2. deportuoti | 120.000 |
| 3. repatriuoti į | |
| Lenkiją | 140.000 |

Su 1948 metų pradžia sustiprėjo persekiojimas intelektualų. Jie apkaltinti nepakankamu marksistinės — leninistinės — stalininės ideologijos pasisavinimu, vakarų buržuazinės kultūros garbinimu, nacionalinės ir religinės kultūros palaikymu.

Bet ypatingai kunigai ir ūkininkai susilaukė persekiojimo nuo 1948 metų. Prieš ūkininkus pavartotos įvairios priemonės:

1. Individualinis persekiojimas, kai atskiri ūkininkai apkaltinti palankumu partizanams ar ryšių palaikymu su jais ar tremtiniais.

2. Nepakeliami mokesčiai ir priverstinės pyliavos. Tuos, kurie tas prievoles atlieka, apdeda papildomomis normomis. Tuos, kurie papildomų pyliavų neatlieka, teismas pasmerkia už sabotazą 6 m. ištremti. Tik Mariampolės aps. "Tiesos" pranešimu, tokiu būdu buvo pamerkti 153 ūkininkai.

3. Ūkininkų perkėlimas iš jų ūkių į svetimus tuščius deportuotųjų ar pabėgėlių ūkius, paliekant savo ūkį su viskuo, kas jam yra.

skelbtą Politbiuro slapto įsakymą, pasirašytą Abakumovo.

Abakumovo instrukcija numatyta vykdyti 1948 m. lapkričio — gruodžio mėn., bet įvykdyta 1949 m. kovo ir birželio mėn. Tuo tarpu tik apytikriai galima apskaičiuoti šios operacijos padarinius: aukų skaitomas apie 120.000. Ši deportacija Sovietų Sąjungos vykdomo Lietuvoje gyventojų naikinimo aukų skaičių pakėlė iki 520.000. Pridėjus nacių okupacijos nuostolius — 300.000 — Lietuva yra netekusi apie 820.000 arba 25-30% autochtoninių savo gyventojų; kunigų sunaikinta 60 procentų. Jei tokio % būtų netekusi Prancūzija, D. Britanija



KANKINYS

Latvių dail. J. Deksnis.

4. Ūkių kolektyvizacija yra radikaliausia priemonė ūkininkams likviduoti. 1948 m. pradžioje buvo tik 20 kolchozų, metų pabaigoje 524, 1949 m. vasario pradžioje 926, o liepos mėn. jau 4.000.

Kolektyvizacija yra sykiu ir genocido priemonė, nes į kolchozų "buožinių elementų" nepriima: kas turėjo daugiau 15 ha, kas negalėjo sumokėti mokesčių ir pyliavų išpilti; pagaliau, tų, kurie kitokiu būdu pakliuvo į bolševikų nemalonę, nors jų ūkiai yra likviduojami ir jungiami į kolchozus.

Persekiojimas savo viršūnę pasiekė 1948 m. gegužės 22 dienos masinėje deportacijoje, vykdytoje pagal spaudoje jau

ja ar JAV, tai toks joms reikėtų 10, 10 ir 40 milij. gyventojų netekimą.

Visai sovietinės deportacijos procedūra būdingas sadizmas, su kuriuo išraujamas žmogus iš savo gyvenamosios vietos, ir iki kraštutinumų žmogaus asmenybės niekinimas. Iš deportuojamo atimama visa, kas amžiais žmoniškumo buvo laimėta: nuosavybės teisė, tiek fizinė, tiek politinė laisvė, tikėjimo laisvė. Išdraskoma šeima. Elgiamasi kaip su daiktu.

1948 m. gegužės 22 d. deportuojamiesiems buvo duodama valanda pasiruošti kelionei. Leidžiama buvo pasiimti iki 100 kg maisto ir kitų dalykų. Tačiau viskas priklausė nuo operacinės grupės vado. Kai kurios šeimos, pvz., Bujanauskienė iš Balbieriškio, Prienų valsčiaus, su mažais vaikais buvo leista pasiimti ne daugiau kaip pusę kepalų duonos.

Vitkuskienė, 1946 m. vasario mėn. 16 d. nebuvo leista pasiimti nė kojinių vaikams, nors buvo 20 laipsnių šalčio. 1947 m. gruodžio 24 d. deportuojamiesiems iš Suvalkijos bagažas buvo atimtas Lentvario geležinkelio stotyje.

(Nukelta į 4 psl.)

Savaitės apžvalga

VLIK nariai Romoje

Birželio 3 d. į Romą atvyko ir apsistojo Lietuvių Kolegijoje VLIK pirm. prel. M. Krupavičius ir Vykd. Tarybos nariai — prof. J. Brazaitis ir min. V. Sidzikauskas.

A. A. Dr. K. Grinias

kūnas birželio 8 d. sudegintas Čikagos krematoriume dalyvaujant didelei miniai žmonių.

Trumamas apkaltino Kremlių

Praeitą šeštadienį prezidentas Trumanas St. Louis mieste 35 tūkstančių miniai pasakė griežtą kalbą prieš Sovietų Rusiją kaip pasaulio taikos agresorių: "Sovietų Rusijos valdovai su cinišku negerbimu žmonių, visą laiką kalbėjo apie demokratiją, bet sukūrė diktatūrą. Jie proklamavo tautinę nepriklausomybę, bet uždėjo tautinę vergiją. Jie skelbė taiką, bet visą savo jėgą skyrė agresijai ir ruošėsi karui", kalbėjo prezidentas. Izoliacionizmas esąs kelias į karą ir pralaimėjimą. Rustis politika ir atakavimas nevedas prie taikos. Priešais Rusiją prezidentas suglaudė šitaip: 1. Sovietų Rusija atsiskakė dalyvauti JTO, 2. Laisvųjų tautų atstovai yra baigiami išvaryti iš satelitinio krašto, 3. Pačioje Sovietų Rusijoje yra laikoma didžiausia taikos meto armija istorijoje, žymiai didesnė, negu reikalinga krašto saugumui. 4. Rusijos valdovai vietoje vartoję savo turimus išteklius gyventojų gerbūviui pagerinti, juos deda į kariuomenės stiprinimą.

Ant platformos, nuo kurios kalbėjo Trumanas, svečių tarpe buvo JAV gynybos sekretorius Johnson, Prancūzijos ambasadorius ir kt. Kalba buvo transliuojama ir televizuojuama per visą didžiųjų JAV radio stotis, "Voice of America" transliavo visam pasauliui net 24 kalbomis.

Pirmesnėje, penktadienio, kalboje Columbia University of Missouri, prez. Trumanas pareiškė, kad JAV turi būti pasirėngusios 1952 m. pasibaigus Marshallio planui, rasti kelių ir paruošti planus atsilikusių, bet turėtų turinčių tautų ūkiui pakelti.

Lenkų Vokiečių siena patvirtinta

Vokiečių delegacija, vadovaujama premjero W. Ulbricht, birželio 5 d. atvyko į Varšuvą derėtis dėl valstybių sienos. Lenkų delegacijai vadovavo premjeras J. Cyrankiewicz. Matyt, taip jau buvo įsakyta iš Maskvos, kad, be ilgų derybų, birželio 7 d. buvo paskelbta, kad Oderio — Neisės siena pripažinta nuolatine abiejų valstybių siena. Maskvai patiko išspręsti buvo nepatogu, tad reikalingas "sutvarkytas" sutarimų sutartimi. Bet kokį įspūdį Ulbrichto "žygis" padarė visose Vokietijoje ir kokių valstų turės jų komunistų veiklai?

Nauja Belgų vyriausybė

Rinkimus laimėję katalikai artimiausiu laiku laukia grįžtant karaliaus į sostą. Ministrų kabinetas sudarytas vien tik iš katalikų partijos. Jį sudarė premjeras Jean Duvieusart. Tai jau dešimtoji vyriausybė po karo. Grynai katalikiškos vyriausybės Belgija neturėjo jau nuo 1914 m.

Pakeitimai Berlyne

Sovietų Rusija, norėdama paskubinti separatines taikos sutarties pasirašymą su Rytų Vokietija, pakėlė net keturis karinius komendantus civiliais komisijonieriais. Berlyno Zonos komendantas gen. Kotikovas pakeistas civiliu. Taip pat pakeisti Brandenburgo, Saksonijos ir Thueringijos kariniai komendantai.

Norvegų komunistai nepaklusnūs

Vadinamasis titoizmas nequoda ramaus miego Kremliaus ponams. Jis pasiekė ir Norvegiją. Komunistų partijos generalinio sekretoriaus pareikš, kad Maskvos įsakymai nepavyksta jam nspirvoti. Tuoju buvo susaukta partijos centro kom. posėdis, kuris turėjo sekretoriui pareikšti nepasitikejimą ir jį nušalinti. Tačiau kokia buvo staigmena, kai iš 15 komiteto narių 9 pareiškė pasitikejimą ir tik 6 pasisakė prieš. Idomu, kaip dabar reaguos Maskva.

Raudonoji Kinija

paskelbė srašą 24 valst., su kuriomis ji palaiko diplomatinis ryšius. Būdinga, kad Ti to Jugoslavijos ten nėra, nors ji jau spalio 5 d. pasisiūlė. Neišspręstas tebėra ir santykių su D. Britanija klausimas, nors jos atstovybės Charge d'affaires Peipinge laukia jau 5 mėn. Tuo tarpu labai proteguojama Indija, kurios atstovas greta Sovietų atstovo per gegužės 1 d. parądą Peipinge atstovavo užsieniečius tribunoje.

Partizaninis karas Kaukaze

Iš Berlyno pranešama, kad rusų armijos dezertyras M. A. Kuratsejev anglų karinei vadovybei pareiškė, kad Kaukaze vyksta partizaninis kovos prieš Kremliaus režimą. Tai esą kaukazičiai, ingušai ir čečėnai pabėgę į kalnus nuo deportacijų į Sibirą, kai visa sritis buvo ištuštinta už parodytą palankumą vokiečiams, karo metu okupavusiems Šiaurės Kaukazą. Britų okupacinė valdžia Vokietijoje pabėgėliui leido pasilikti kaip politiniam pabėgėliui. Jis tik prieš dvi savaites buvo grįžęs iš atostogų Kaukaze.

Prancūzijoje ūkis stiprėja

Gerčiausia rodyklė yra franks kursas kilimas. Nuo karo pabaigos frankas pakilo nuo 500 iki 350 už dolerį. Juodojoje rinkoje temokama 400 už dolerį. Prancūzai tikisi netrukus pasiekti visišką stabilizacijos.

1950 m. birželio 4 d., eidamas 84 amžius metus, Chicagoje mirė buvęs LIETUVOS Respublikos Prezidentas, Ministris Pirmininkas, Steigiamojo, I-o, II-o bei III-o Lietuvos Seimo narys, Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto bendradarbis, amfinacinės ir antibolševikinės rezistencijos dalyvis, varpininkas

DR. KAZYS GRINIUS

Liūdime drauge su visa tauta dėl šio didžio Lietuvos mirties, velionio artimiesiems reikiame gilių užuojautų.

VYRIAUSIASIS LIETUVOS IŠLAISVINIMO KOMITETAS ir VYKDOMOJI TARYBA.

Tėviškos žiburiai

THE LIGHTS OF HOMELAND
SAVAITRAŠTIS

Redaguoja Redakcinis Kolektyvas

Redaktorius Dr. A. Šapeka

Laidžia Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija

Published by Lithuanian R. C. Cultural Society of Canada

Prenumerata Kanadoje \$3, JAV — \$3 amerikoniškai, Australijoje, Pietų Amerikoje ir kitur — \$4 amerikoniškai, pusel metu — Kanadoje \$2, visur kitur \$2.50. Atskiras nr. 10 ct.

Adresė pakeltinis 25 ct. (smulkiais pašto ženklais)

941 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada. Telefonas AD 4265

Kancios dešimtmetis

Groži buvo mūsų Nepriklausomybės Lietuva, kaip sesės darželyje pražydusi gėlė. Ant garbiosios praeities pamatų ji augo ir brenė naujamais laisvės gyvenimui daugiau kaip šimtmetį. Pirmuosius jos naujosios laisvės balsus išgirstame dar pereito šimtmečio pirmojoje pusėje, kai šalia graudžios Strazdelio lyrikos pasigirsta revoliucinis Baranasko posmas: "Kad tu, gude, nesulauktum, nebus kaip tu nori!"

Bet laisvės gyvenimas turi būti pagrįstas krauju ir besąlygiu pasiryžimu. Pirmasis lietuvių kraujas už atgimstančios tėvynės laisvę išlietas taip pat pereitame šimtmečio pirmojoje pusėje, kai šalia graudžios Strazdelio lyrikos pasigirsta revoliucinis Baranasko posmas: "Kad tu, gude, nesulauktum, nebus kaip tu nori!"

Bet laisvės gyvenimas turi būti pagrįstas krauju ir besąlygiu pasiryžimu. Pirmasis lietuvių kraujas už atgimstančios tėvynės laisvę išlietas taip pat pereitame šimtmečio pirmojoje pusėje, kai šalia graudžios Strazdelio lyrikos pasigirsta revoliucinis Baranasko posmas: "Kad tu, gude, nesulauktum, nebus kaip tu nori!"

Pirmojo pasaulinio karo pabaigoje Lietuvos Laisvės gėlė buvo jau pribrendusi ir sukravusi gausius žiedus. Renkėjo jai bent šokių tokių sąlygų kaip pražysti. Ir kai tik sąlygos atsirado, ji pražydo. Dvidešimt dveji mūsų Laisvės žydėjimo metai yra kažkas nepaprasto ne tik mūsų, bet ir iš viso pasaulio tautų istorijoje. Kas galėtų mums nurodyti pasaulyje kitą kokią tautą, kuri per tokį trumpą laiką būtų padariusi tokią milžinišką pažangą? Tai ypač aiškiai matome mes, tremtiniai, jau apvažiavę pusę žemės rutulio! Kokių mažų tempų eina kitų tautų vispusiška pažanga, palyginus su Nepriklausomos Lietuvos tempu. Kuri tauta per 20 metų padidino savo akademikų skaičių iš 200—300 iki 5000—6000. Per kiek metų kitos tautos išplėtė savo švietimo tinklą taip, kad kiekviename miestelyje būtų gimnazija, o kas 5 kilometrai — pradžios mokykla? ... Per trumpą laiką pasiekė Lietuvos vėlesnės, palyginus su Nepriklausomos Lietuvos tempu. Kuri tauta per 20 metų padidino savo akademikų skaičių iš 200—300 iki 5000—6000. Per kiek metų kitos tautos išplėtė savo švietimo tinklą taip, kad kiekviename miestelyje būtų gimnazija, o kas 5 kilometrai — pradžios mokykla? ...

Pastatko, kad ankstyvą pavasarį gražiai pražydusios gėlės nukando staigi šalna. Taip ir žydinčią Nepriklausomąją sukančiąją žaurens tyrono nasrai. 1940 metų birželio mėn. 15 d. rytą pradėjo ir Lietuvą rėdėti raudonieji tankai nutraukę Nepriklausomosios gyvybę ir užvertę vieną iš gražiausių lietuvių tautos istorijos lapų. Tą dieną mūsų tauta pradėjo naują savo istorijos etapą. Etapą, vėl kietos kovos, kancijų, kraujo ir deportacijų etapą tamsesnį kaip praeitame šimtmečio pirmojoje pusėje. Šių metų birželio 15-tąją jau sukanka pirmasis tos tautinės kancijos etapo dešimtmetis. Nors tai, palyginti, ir nedidelis laiko tarpas, tačiau kiek daug žalos jau yra padaryta tiek visai tautai, tiek ir paskiram tautiečių asmeniškai.

Visos tautos masto imant, pirmiausia sugriauta didelė dalis Nepriklausomosios Lietuvos laimėjimų. Iš mūsų gražiai suorganizuoto švietimo vertingo teikiuko tik mokyklų rūmai, nes visa raudonoji pedagogika nukreipta į tai, kad išrautų iš jaunimo sielų brangiausius turtus, tikybą ir lietuviybę, ir užaugintų didesnę kielį tautos priešių. Intelektualiai — naikino mokytojus. Mokslo ir meno neregėta išjuokta, priverčiant garbinti modernius statusus. Visi ūkiniai pagerinimai likviduoti, pakertant pačius laisvuosius ūkius. Vietoje gerų ir teisingų mūsų socialinių reformų — įvestos raudonosios.

Bet tai dar ne viskas. Lietuva ne tik kad grąžinta į praeitą šimtmečio balansą, gaudys padėtį, bet netgi einama į visiško kautos likvidavimą. O kiekvieno lietuvių asmeninio gyvenimo yra taip pat daugiau ar mažiau sugriautas. Kiekvienas lietuvis, kuris buvo Lietuvoje aną saulėtą ir šiltą 1940 metų birželio mėn. 15 dieną, galėtų iš savo nelaimių surašyti ištisą knygą. Ir toji knyga tikrai faktais būtų ir skaitytų apie iškentėtas kancias, badą, skurdą, areštus, prievartą, asaras, karą liepsną, kalėjimus, lagerius, kraują, artimųjų netekimą ir mirtį.

Taip. Pirmasis kancijos dešimtmetis pasibaigė. O kiek tu kancijos metų mums dar liko? Bet kad ir kancijų kielis būtų — tęsėsimės, nes, anot Baranasko "mūsų širdys tvirtos... seniai iškeptos ir išvirtos".

A. Rinkūnas.

Nesu vertas būti vyskupu

Prieš keletą savaičių per pasaulio spaudą nuaidėjo pranešimas iš Vienos, kad Vienos arkivyskupo kardinolo Innitzer pagalbininku ir arkivyskupijos administratoriu skiriamas monsinjoras Pr. Jachym nesutiko priimti vyskupinių šventinimų ir pasiūlymo nuo Šv. Stepono katedros atlikti prieš pat apėjusį pradžią.

Jis, kaip kadaise Šv. Augustinas, sakėsi nesąs vertas tokios garbės ir permenkas, kad galėtų pakelti atsakingą vyskupų pareigą našą. Popiežiui jo atsisakymo nepriėmus, jis nusileido ir gegužės 20 d. buvo įšventintas Romos S. Maria de l'Anima bažnyčioje. Apetąs atliko kardinolas Innitzer, o juse dalyvavo Austrijos kancieris Dr. Figl, abu ambasadoriai ir daugelis austrų maldininkų.

Vysk. Pr. Jachym yra 42 m. amžiaus ir laikomas viena iš

pažėgiausių asmenybių Austrijos katalikų tarpe. Jis ypač pasižymėjo drąsa ir sumanumu Vok. nacių okupacijos laikais, būdamas kardinolo Innitzer sekretoriumi.

Šia proga prisimintina, kad J. Šv. Pijus XII vyskupas pasirenka vis pažėgias imponuojančias asmenybes ir jaunus vyrus, nes vyskupavimas ne emeritūra, bet didelio atsakingsumo veikla.

Kinijos komunistai prieš misjonierius

Komunistinės Kinijos vyriausybė šių metų pradžioje davė patikrinimų dėl religijos laisvės ir atvirai teigiamai vertino katalikų misjonierių darbus Kinijoje. Bet neseniai išleistas spaudos komunikatas kaltina misjonierius, kad jie pasilike savo vietose, kad galėtų dirbti špiuno darbu Vatikano ir Vakarų pajėgų naudai.

Dabarties aktualijos

Lietuva yra geroji vietoj: ji girdi, ką be didesnių klūčių pasiekia Bostono, New Yorko, Cincinnati, Muencheno, Britanijos, Tangierio radijo stotys, pertransliuojančios programą sovietų užgrobtoms tautoms. Po dviejų mėnesių ji jau girdės lietuvišką programą — patvirtino man tulas State Department pareigūnas. Taip pat latviai, estai, berods ir suomiai su gūdais, klausysis savo gimtąja kalba, ir jaudinsis kada gi totalinė diplomatija "karšiai" susikibs su totaline valstybe. Amerikiečiai jau kalba, kad karo pavojus ant plauko bekabos. Todėl jau vėl papildomą 300 milijonų dolerių sumą skiria, o Trumano "smegenų testas", suprakaitavęs sekančių metų karo biudžetą ruošia. Ir pats Trumanas, pirmą kartą savo prezidentavimo laikotarpy, buvo nufotografuotas taip susirūpinusiu veidu — tą pačią dieną kai priėmė Trygve Lie "melagį" ir savo Achesoną. Tik prieš porą dienų jis buvo paktarkęs siųsti ginklus į Artimuosius Rytus, o Anglijai papildomą eskadrą moderniausių Amerikos jėt — naikintuvų pridėti. Ir stebiesi, kaip šitas, kažkada subankrutavęs amerikietis biznesierius, su tokia valia ir sąmoningumu brėžia savąją politiką. Achesonas, gal dėlto, kad senas diplomatas, pakartojo...

"pasistengsiu įvykdyti Jūsų duotas instrukcijas". Ir įeigu prezidentas Trumanas praves tai, ko lietuvių pabėgėliai taip seniai trokšta — kažin ar pasaulio istorijoje jis nebus linknuojamas greta pačių didžiųjų politikų. Berlyno paradas įrodė, kad Trumanas paėmė gerą kursą — kumščiol iš sovietų pusės šis paradas simboliškai patvirtino: "jei Jūs kovosite su mumis tik ligišiolinėmis priemonėmis Vokietijos jaunimas vistiek priklauso mums!" Ir stebiesi, kaip šimtai tūkstančių Vokietijos jaunimo, kurie su tokia panieka kadaise išardavo "Bolševikas", dabar, kaip dresiruoti gyvūnai stūgindami, nešė "šventųjų" paveikslus, koja į koja žengė "Bolševizmo įsikūnijimo" procesijoje. Stebiesi, kur dingio artijų išdidumas, savigarbą. Tiesa, matėm ir lietuvių mases Kaune ir Vilniuje žygiuojant prievartą suvarytas pro "Stalino Didžiojo" paveikslus — bet nei vienas padorus lietuvis burnos nepravėrė ir daugiausiai prišėgą pusę tribunus su asaromis žvelgė. Štai mums mažučiams ir atsakymas ar mažosios tautos turi būti ir toliau vadovaujamos didelių tautų a la rusai ir vokiečiai. Amerikiečiai mato tas klaidas ir Marshallis pakartotinai, kaip ir Eisenhoweris ir Trumanas, šaukia, kad Amerika ne tik savo automobilius rodytų kaipo kontropriemonę bolševizmui, bet ir įrodytų pasaulio tautoms, esą

verti "aukštųjų žmogaus principų skleidėjų" krivulės! Prancūzų — vokiečių ekonominė draugystė žada pasauliui, Europai ir Lietuvai nuostabią ateitį — būsimoji tranzitinė valstybė tarp pramoninių Europos vakarų ir Rytų žaliavų suklestės, per amžius kankinta ir grobia. Vakarų "3-ji pajėga" nepoilsio taptų tiek galinga, kad Lietuva šimtmečiais jau nebebūtų kautynių laukas, jaus plotų gyventojams nukreipus savo ekspansionizmą į rytus ar pietus. Lietuva taptų nariu Europos Tarybos ir vienas narių būsimos Baltijos Valsybių Federacijos, Unijos ar konfederacijos, kuri turės balsą Europos Ministrų Kabinete.

Staliniui tas labai nepatinka ir jis atsirevanšuoja perėmęs japonų tikslus Šiaurės Azijoje. Jis skubina Mandžuriją, Mongoliją virškinti — paversti jas "neatskiriama Rusijos motinėles dalimi". Na, amerikiečiai nori jį sulaukyti bent nuo užėmimo Indokinijos — Amerikos kapitalistai pasiustų, jei jiems kaučiuko plantacijos komuniztai nuvilkų. Siunčiami ginklai arabų ir žydų kraštams rodo, kad amerikiečiai jau nejuokais įvertina gresiantį pavojų ir jau nesirengia niekur sovietų nei politinėms, nei karinėms jėgoms trauktis. Achesono sutartis su vakarais bendrai priešinantis agresijai yra toks politinis išsireiškimas, kad karas gali

tos ne naujam karui išprovokuoti, o tik sustabdyti komuniztinį atplūdį Europoje ir Azijoje ir atstoti gerokai pašlijusį sąvoro prestižą tautų tarpe. Net pagyventas karinių pajėgų stiprinimas šiuo metu tikslingiau galėtų būti priskaitytas ne tiek prie ruošimosi naujam karui, kiek prie noro susilpninti komunizmo pasiryžimus avantiūroms demokratijų militarinio silpnumo akivaizdoje.

Visi aukščiau suminėti samprotavimai verčia manyti, kad agresijos laukti iš demokratijų pusės, bent artimoje ateityje, netaikoma. Jos mielai tenkintųsi dabartiniu pasaulio pasidalinimu ir tik ekspansinė Sovietų politika privertė demokratijas ginkluotis ir griebtis kitų defensyvinės apsaugos priemonių. Iš čia gimė Marshallio planas, Atlanto paktas, parama Graikijai, Turkijai, Persijai, flirtas su komunistiniu Tito ir tt. Užtvankos komunistiniam atplūdžiui Europoje ir Artimuosiuose Rytuose jau lyg ir užbaigtos. Toli mesne jį statyba vyksta per Pakistaną, Indiją, Indoneziją, Burmoje, Siame, Malajų pusiasaly ir Indokinijoje tebevyksta aštrios varžybos, kurios įgauna visai kitą mastą Kinijai žlugus. Pralose Kiniją, demokratijos stengiasi bent išaugoti Pietų Rytų Aziją ir tuo būdu užbaigti užtvankos lanką apie raudonąją pasaulį, dabar užimantį apie ketvirtadilį žemės paviršiaus ir valdantį apie trečdalį visos žmonijos.

Agresorius — Sovietų Rusija?

Atmetus agresijos galimybę iš demokratijų pusės, natūraliai kyla mintis, kad tokie atvejai agresorius gali būti Sovietų Rusija. Kodėl jai neišnaudoti pastarųjų silpnųjų? Iš tikrųjų kartais iš Sovietų Rusijos laikysenos susidaro įspūdis, kad ji nori išprovokuoti karą. Kas neatsimena Berlyno blokados, Čekoslovakijos pučo, Graikijos partizanų rėmimo, Kinijos kovų ir tt. Tačiau atyžiau

sižiūrėjus nesunku pastebėti, kad Sovietų agresija eina tik tol, kol sutinka ryžtingą pasipriešinimą. Ar rusai nekapituavo Graikijoje ir Berlyne? Ar Tito jiems ne votis, kuriai su naikinti buvo panaudotos visos priemonės, tačiau nesiryzta ginkluotam konfliktui. Tokiai savo laikysenai Sovietai turi rimtų motyvų. Atrodo, kad Stalino politbiuras remiasi labai redliais apskaičiavimais. Koro nuteriota Europa, Kinija ir Pietų Azija buvo viliojį kęsniai komunizmui. Ir reikia pripažinti, kad šiuos šansus Sovietai išnaudojo iki maksimumo, savo įtakos sferą išplėsdami nuo Elbės ir Alpių pašalčių iki rytinių Kinijos pakraščių. Visa tai buvo pasiekta jėgos, teroro, diplomatijos ir užmasų kuoto palankių sau jėgų rėmimo keliu, bet išvengta atviro karo. Ir dabar Sovietams rizikuoti karu ne tik pavojinga, bet

būti pradėtas bet kada. Sovietai naudoja agresiją jau nuo pat 1917 metų ir tik tai — kada Johnsonas pasakys "Okey! Let go" — karas užsiliepsnos. Šiaip incidentai nenulems. Britai taip nusteibtai — jų socialistinė vyriausybė užslėmus reformomis, už galvų nusitvėrė, kai Londono konferencijoje, jiems visai netikėtai, amerikiečių ir prancūzų politikai pareiškė sutartinai, kad "tarptautinė padėtis reikalauja ūmios ir drastiškos akcijos!" Bevinas vos tesugebėjo išstentėti: "mes britai esame įsitikinę, kad laisvi žmonės niekad negalės būti nugalėti vergų" — o pastarieji — sovietai — po dviejų dienų pasiuntė žvejų laiveluose savo topografijos dalinių instruktorių prie pat Anglijos krantų. Ir nors lėktuvnešis suaugo juos iš tolo, niekas nedrįso arčiau prie jų prisitarti. Na, jau amerikiečiai ar prancūzai tikrai to būtų neleidę.

Totalinė diplomatija žada atnešti Lietuvai laisvę! 6 metus

Almus.

Kiek Kanadoje tremtinių

Kanada yra imigracijos kraštas. Per šio amžiaus pirmąją pusę į Kanadą yra atvykę net 5.200.000 imigrantų. Smulkieji oficialių davinių paduoda Kanados pilietybės ir imigracijos ministeris W. E. Harris Toronto mugės laikraštyje "Canadian International Trade Fair News" Nr. 1.

Nurodęs, kad per šio amžiaus pirmąją pusę imigrantų plaukimas į Kanadą buvo su-

trikdytas 3 atvejais, būtent, abiejų pasaulinių karų trisdešimtyje metų depresijos, ministeris pastebėjo, kad daugiausia imigrantų atvykę 1903 — 1914 ir 1919 — 1930 m. laikotarpiais: pirmajam 2.757.696, o antrajam — 1.476.724. Po pastarojo karo jai dar neatsigavusi, nes neatvyksta niekas iš už geležinės uždaros, tačiau imigrantų skaičius didėja: 1945 m. įvažiavę vos 22.722, o 1948 m. jau 125.414. Iš viso nuo 1945 m. rugsėjo 1 d. iki 1950 m. vasario galo atvykę 371.120. Jų tarpe iš D. Britanijos 162.259, iš JAV — 39.659, iš šiaurės Europos kraštų — 47.410 ir visų kitų, daugiausia tremtinių — 121.792.

Ministeris pateikia ir atskirų tautybių skaičius. Iš jų matome, kad "šiauriečių" tarpe vyrauja holandai — 24.038, o toliau seka vokiečiai — 10.515, prancūzai — 4.557, belgai — 3.395, danai — 1.821, norvegai — 1.222, šveicarai — 819, suomiai — 533, švedai — 468 ir isalndiečiai — 42.

Iš ilgos kitų "rasų" lentelės suminėsimė čia tik tuos, kurie atvyko iš tremties:

lenkai	— 30.805
ukrainiečiai	— 19.365
žydai	— 17.873
lietuvių	— 8.059
latviai	— 6.620
estai	— 5.315
jugoslavai	— 4.560
čekoslovakai	— 4.138
vengrai	— 3.063
rusai	— 2.755
graikai	— 2.244
rumunų	— 995
bulgarai	— 166

Greičiausias pasaulio lėktuvas

Kaip praneša oro pajėgų vadovybė, sekančių metų pradžioje JAV bus pradėti skraidymo bandymai su mažu rakietiniu lėktuvu, kurio greitis turėtų siekti 1700 mylių per valandą.

Tai yra naujas X-1 modelis, pavadintas X-1A, statomas Buffalo, N.Y. Bell Aircraft Corporation. Minėtą greitį turėjo pasiekti ir modelis X-1, tačiau pasirodė klūčių pagaminant varomoms medžiagoms sturblį, kuris varomas turbinos, turėjo vartoti motorą alkoholi ir skysčių rūgštį. Dabar vietoj šito sturblio panaudojamos nitrogenu dujos. Jų spaudimas varomąją medžiagą tiekia rakietiniam motorui. Taip pagamintas X-1 jau skraidė, bet koks greitis jis pasiekė, oficialiai niekas nepaskelbia. Prieš skridimus buvo manoma, kad 11 mylių aukštyje jis pasieks greitį 1000 mylių per valandą.

Skridimo bandymai buvo atlikti gegužės pradžioje Muroc, Calif. Jų metu buvo pareikšta, kad naujasis X-1 lėktuvas skridęs greičiau, kaip žinomas greitis "Spindulys", kuris yra pasiekęs 763 mylių greitį, tačiau oficialiai tai nepatvirtinta. Bet apie naująsias X-1A modelį oficialiai pranešama, kad X-1 nepavykusio sturblio pritaikymo klausimas yra išspręstas ir kad 15 mylių aukštyje jis pasieks 1700 mylių greitį. Pliusas sturblis esąs tas, kad nitrogenu dujomis laikyti buvusi reikalinga erdvė galinti būti sunaudota didesniai kielui varomosios medžiagos parsilimti, o be to sturblis duodęs geresnių rezultatų motoro apūrinimui. Esą, paruošti ir dar du X-1 modelio lėktuvų variantai, tačiau oficialios sferos atsisako patikrinti jų savybes ir privalumas. X-1A skridimo bandymai vyks taip pat Muroc kariniam aerodrome.

Sovietų imperializmo tinkle

Lietuva, kaip ir kitos dvi Baltijos valstybės yra tik sovietinio imperializmo auka. Jam įrodai geriausiai tinka 1920.VII.26 Maskvoje sudarytos sutarties paragrafas 1, kuriame tarp kitko pasakyta: Rusija be išimčių pripažįsta Lietuvos valstybės nepriklausomybę ir suverenumą, su visomis teisėmis pasekomis, ir visiems laikams atsisako nuo Rusijos turėtų suvereninių teisių į Lietuvos teritoriją ir tautą.

Sovietams ir Vokiečiams sudariusi slapty sutartį dėl Lietuvos priskyrimo prie sovietų, 1939.X.10 tarp Lietuvos ir Sovietų buvo pasirašytas "tarpusavio pagalbos" paktas. Pagal jį sovietai neturėtų įsivesti savo kariuomenę Lietuvos teritorijon. Laikinoji Lietuvos sostinė Kaunas, sostinė Vilnius buvo apsaugotos raudonosios armijos stovyklų. To paktio paragrafe 8 pasakyta, kad kariuomenės įsivadinimas neturi pažeisti Lietuvos suverenumo, jos ūkiškos ar socialinės sistemos. Netrukus, 1939.X.31 užsienio reikalų komisaras V. Molotov Aukščiausioje Taryboje pasakė kalbą, kurioje taip išsireiškė:

Sovietai, sudarydami paktus su Pabaltijo valstybėmis įrodė, kad neturi bėkurių sumetimų įsibrauti į tas valstybes, nes jais teikiama tarpusavio pagalbos politiška, ūkiška ir socialinė taisyklė santvarka. Mes teikiame tik garbingo vykdymo pasirašytų sutarčių dabojančių abipusiam tikėjimui. Kalbos apie Pabaltijo susovietinimą yra skleidžiamos tik sovietų priešų ir įvairaus plauko antisovietinių provokatorių.

Keliems mėnesiams praslinkus, prasidėjo nuolatinės sovietų provokacijos, nukreiptos prieš suvereninę Lietuvą. 1940.VI.15 įvykiavo Lietuvos sovietinė kariuomenė. Po mėnesio jau buvo paskelbti "rinkimai" į parlamentą, išstatant tik vieną

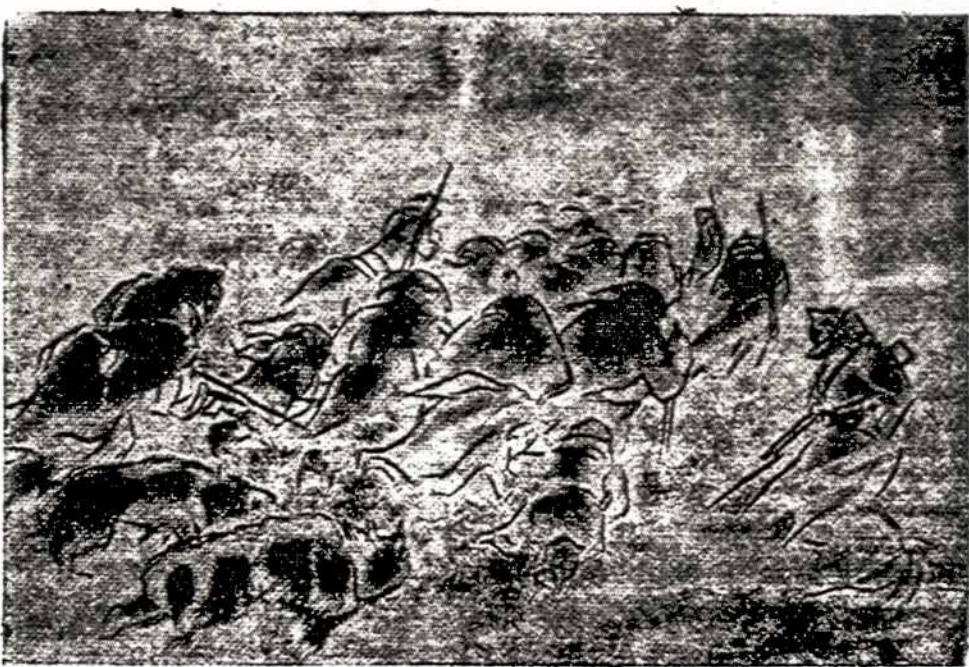
srašą. "Rinkimai" buvo kontroliuojami komunistų partijos. Rinkimų rezultatai, dieną prieš rinkimus paskelbti viename Londono laikraštyje. Esą, rinkimuose dalyvavo 95,5%. Tik vėliau paaiškėjo, kad tebesavo 18%. Rinkimų metu nebuvo nepriklausomybės ir suverenumo, kad Lietuva bus prijungta prie sovietų.

1940.VII.21 "liaudies seimas" paprašo Lietuvą jungti į sovietus. 1940.VIII.3 Lietuva jau buvo prijungta. Visai tai tragikomedijai vadovavo sovietinis emisaras V. G. Dekanozov, užsienio reikalų viceministras. Nepaprastu spartumu įvykiai riedėjo ne vien Lietuvoje, bet visame Pabaltijy, nes tomis

niekuomet nepasikartos. Sovietų vadovybė nutarė Lietuvą įjungti į Sovietų Sąjungą.

Šie įvykiai lietuvių tautai neleidė vėliau tikėti sovietiniams naujiesiems pažadams. 1944.III.11 buvo paryškintas sovietų konstitucijos nuostatas, kad į sovietus įsijungusios valstybės galėsiančios savo noru iš tos sąjungos išeiti. Tie pažadai tolygūs kitiems, nes po kiekvieno sekė klaida ir apgaulė.

Vakariečiai nekartą lietuviams ramino, kad sovietų okupacija yra tik laikina. Prez. Roosevelt žodžiais, Lietuva būslanti greičiau išlaisvinta, negu kas laukia.



Žiauriaisiais tremties keliais

dienomis visose trijose valstybėse tie patys sovietiniai veiksmai atlikti. Lietuvos anuometinis pereinamosios vyriausybės pirmininkas, žinomas lietuvių rašytojas, prof. Vincas Krėvė - Mickevičius, 1940.VI.30, aiškinosi Maskvoje su Molotovu. Pasikalbėjimo metu Molotovas pareiškė nepaprastai brutaliai:

"Jei praeitieji Rusijos carai, pradedant Ivanu Grozų, dėjo pastangas pasiekti Baltijos krantus, tai darė jie ne asmeniškais sumetimais, bet siekdami didybės rusų tautai ir Rusijos valstybei. Būtų nedovomina, jei sovietai nepasinaudotų proga, kuri vėliau

Reikia apgailestauti, kad gausybė tolygių pareiškimų lietuviams nekartą nuvylė. To paties prezidento žodžiai pasakytų 1940.X.15, skamba: "Kalbama, kad Lietuva neteko nepriklausomybės. Taip sakyti yra klaidą, nes Lietuva jos nenustojo, bet tik laikinai jos veiksmingumas yra pažeistas. Ateis laikas ir Lietuva vėl bus laisva".

Jei lietuvių tauta nebūtų naikinama, masėmis lietuvių žudomi ir išvežami mirti Sibiran, Lietuva galėtų laukti. Kiekvieną dieną, savaitę, mėnesį ir metus sovietų rankomis organizuota mirtis skina geriausius tautiečius. Raminimai nekartą lietuviams sukėlė mintis ar kartais anuomet vakariečiai ja-

Karo psichozas ar realybė

(Atkelta iš 2 psl.)

ir reikalo nėra. Pavojinga, kadangi aiškią persvarą jie turi tik sausumoje. Ore kokybinę persvarą turi demokratijos, o jūroje jos vyrauja visiškai. Užtat po pirmųjų laimėjimų sausumoje grėstų pavojus pralošti kovą laiko bėgyje, kaip tai atsitiko su hitlerine Vokietija ir Japonija paskutiniame kare.

Sovietams nėra reikalo skubėti užvaldyti pasaulį karu. Pakankamai rūpestį jau užimtose kraštuose. Visa Europinė Sovietų Rusija buvo sugriauti ir reikalinga atstatymo. Visuose užimtuose Vidurio Europos kraštuose vyksta stiprus rezistencinis judėjimas, kuris karo atvejų galėtų virsti atviru sukilimu. Tų kraštų visuomenė reikalinga ilgo ir atkaklaus visų sovietinių metodų pritaikymo. Iki bus pajungta bolševizmo sistamai. Dar didesnės problemos Kinijoje, kur reikia apipavidalinti 500 milijonų kiniečių, kurių tūkstantmetinės tradicijos labai tolimos šiuolaikiniam komunizmui. Žodžiu, sovietai turi sunkaus darbo kelioms dešimtims metų, todėl karo rizika jiems tikrai turėtų būti nepageidaujama.

Atrodo, kad Sovietų Rusija už savo "geležinės uždaros" ramiu sau toliau virškins užgrobas tautas, o užsienyje ugdys "penktą koloną" ir klek galėdama stengsis jos pagalba ardyti demokratijų ekonominį ir politinį gyvenimą.

Visi dariniai kalba už tai, kad ne viena pusė artimam karui nėra pasiruošusi ir netu-

ri intereso jį pradėti. Visas tas barškinimas ginklais labiau panašus į nervų karą, siekiantis išvarginti priešą moraliai, išsemti jo ištęklus ginklavimais ir laimėti kuo daugiau šalininkų savo doktrinai. Skaitlingos diplomatų konferencijos nedavė nieko apčiuopiamo užtikrinti taikai, bet nėra davinų, kad jos nebus šaukiamos dar visą eilę metų karui nutęsti. Tada ypač panašu, po Jungtinių Tautų generalinio sekretoriaus Trygve Lie vizito Maskvoje ir kitose Europos sostinėse.

Karo psichozės vaisiai

Grįžtant prie pradžioje paminėtų lietuviškos spaudos tendencijų propaguoti artimą karą, norėtųsi padaryti keletą pastabų. Pirmiausia, žinoma, šita linija atitinka daugumos lietuvių troškimus. Toliau, artimo karo mintis laiko mus visus "parengties padėtyje" ir teikia vilčių šviesesnei atečiai, užmirštant dienos vargus ir ilgo priverstinio pasilinkimo būtinybę naujoje tėvynėje.

Tačiau, jeigu artimas karas nebūtų realybė, ar atkaklus jo propagavimas nebūtų apgaudinėjimas savęs? Juk nepaslapstis, kad šito psichozės karo laukimo įtakoje daugelis tremtinių Vokietijoje nerado reikalingo mokytis, svetimų kalbų, amatų ir pan. Ir šiuo metu neretas, ypač iš jaunųjų tarpo, tebe gyvena su ta diena, laukdamas karo ir greito grįžimo namo. Ką davė mūsų pagrindinės spaudos Lietuvoje skleistas optimizmas, kad sovietai į Lietuvą ne-

begrįs, kad vokiečiai negali rusų prileisti iki savo namų slenkščio ir pn. Kas tuo patikėjo — o patikėjo daugelis, — tas visai nespėjo pabėgti arba pabėgo visai nepasiruošęs.

Užtat nereikia kartoti senų optimizmo klaidų. Dabarties įvertinimas, paremtas realybe, yra geriausias laidas išvengti naujiesiems nusivylimams. Pagaliau, ar ne geriau ruoštis blogesniau, o susilaukti geresnio? Jeigu greit grįšime, tuo geriau. Grįškime namo šio to pramoję ir susitaupę, kad galėtume būti naudingi krašto atstatymui tiek savo žiniomis, tiek ir savo su-taupomis.

Užtat lietuviškoji spauda, formuodama mūsų opiniją karo klausimais turėtų būti ypatingai apdairi ir nuosaiki. Angliškoji spauda kartais leško sensacijų grynai biznio sumetimais, kad patrauktų į save skaitytojus arba sudarius tam tikras politines nuotakas krašte. Laimel, skurdi lietuviškoji spauda yra laisva nuo šių pagundų. Žinoma, nuomonės karo klausimu gali labai skirtis, kadangi jos visos paremtos tik samprotavimais, tačiau, artimo naujo karo minties skleidimas tremtinių tarpe, prasidėjęs dar nepasibaigus buvusiam karui, tebesitęsia iki šiai dienai nei kiek nemažėjant intensyvumui su vis naujų, ir vis labai artimų terminų nustatymu, kurie nesirealizavo ir neatrodo, kad galėtų virsti tikrąja realybe artimoje ateityje.

Pr. Rudninkas.

tos slaptoje konferencijoje nebuvo Lietuvų užpildę sovietams, mainais už kitas sritis. Gal tos mintys yra neteisingos, tačiau jais ir kiti slapti sutarimai su sovietais viešai nepasakelbti ir todėl neleidžia jų spėjimui pamegti.

Po pirmosios metinės sovietų okupacijos, kuri baigėsi lietuvių masiniais išvežimais į Sibirą, 1944 m. prasidėjo antroji okupacija, kuri dar žiauresnė už pirmąją. Jei pirmosios metu bandyta tik įvesti sovietinės santvarkos šaknis, antroje viskas raunama, kas lietuviška. Lietuvių masės vežamos į Sibirą. Kiekviena duomenimis per 7 vežimus 1945, 1946, 1948 ir 1949 metais atsidūrė pusė milijono lietuvių Sibire. Jų viešon atgabenta slavų ir mongolų. Sovietai žemės ūkio kolektyvizacija nori palaužti bet kurį lietuvių tautos pasipriešinimą. Jei dar būtų nepalankūs, jų sovietiniai agentai juos greitai sunaikintų.

Mes karo audros aukos protestuojame Vakarų pasaulyje, kad lietuvių tautos balsas iki šio meto nebuvo užgirstas. Protestuojame, jog nežūrint tautų laisvų paskelbimo ir genocido pasmerkimo, ir toliau leidžiama sovietų budeliams lieti lietuvių tautos kraują ir žudyti tautą, kuri neprisidėjo prie buvusio karo. Protestuojame, nes gyvieji pasmerkti žiauresniam likimui, negu mirtis, kai išvežtieji Sibire turi mirti kankioje, siurbiant jų kraują lašais.

Ged. Galva.

Kremlius pėdomis

Pagal Maskvos įsakymą, Čekoslovakijoje valdžios įstaigos visiškai suderinamos su Sovietų Sąjungoje veikiančiomis įstaigomis.

Policijos funkcijos iš vidaus reikalų ministerijos, užkietėjusio komunisto, Vaclovo Noseko dispozicijos išimamos ir tveriamos nauja ministerija, kuri vadinsis "liaudies saugumo" vardu. Nauju ministru skiriamas mažai girdėtas asmuo, tulas Ladislav Kopriva. Tai centralinio Čekoslovakijos komunistų partijos komiteto narys, kuris neseniai pasakė garsią kalbą, iškeldamas ir iškritikuodamas vakarų politinę ir ekonominę įtakos veržimąsi į Čekoslovakijos "liaudies resp." gyvenimą.

Oficialus valdžios komunikatas teigia, jog įsteigimo naujos saugumo ministerijos mintį davęs vidaus reikalų ministeris Nosek. Vienok, tai yra aišku, kad Nosekas tuo pačiu praranda svarbią poziciją valdžioje ir, galbūt, netenka Kremlius malonės.

Perėjus slaptyją policiją naujam ministru Koprivai, ji būsimanti pagrindinė "performuota" — išvalyta.

Pasirinko mirtį

Jau daugelis pavyzdžių įrodo, kad laisvojo vakarų pasaulio sąžinės dengia tamsios dėmės bei gėdos antspaudai jų politikos darbe. Šiomis dienomis ir dar vienas toks negarbingas atvejis pasikartojo.

Vienas iš diktatoriškos Tito Jugoslavijos valdininkų, Martynovič, sutarčių sudarymo reikalų, su Jugoslavijos delegacija lankėsi Šveicarijoje. Iškilęs į laisvąjį pasaulį ir gavęs progą, jis nutarė nutraukti ryšius su diktatoriumi Tito ir pasipriešinti Šveicarijos valdžios suteikti jam asylo teisę. Tačiau Šveicarijos vyriausybė tai padaryti griežtai atsisakė ir pagrįsino, kad, jeigu jis neapleis laiku Šveicarijos teritorijos, būsiąs išduotas Jugoslavijai...

Martynovičius, kuris turėjo daug pažįstamų ir draugų Didžiojoje Britanijoje, pasiryžė lėktuvu pasiekti Londoną ir pasipriešinti ten parglaudos.

Memorandum on the Restoration of Lithuania's Independence, published by the Lithuanian Executive Council, 1950, 94 psl. ir sulankstomas žemėlapis. Spaustuvė ir vieta nepažymėta.

Tai yra didoko formato knyga — memorandumas, kurį Lietuvos nepriklausomybės atstatymo reikalui VLIK yra įteikęs D. Britanijos, JAV ir Prancūzijos vyriausybėms su visais 9 priedais, kurie nurodinėjami ir memorandumo tekste. Memorandume trumpai paličiama lietuvių tautos istorija, apibūdinama nepriklausomos respublikos politika, primenama garsoji Ribbentropo — Molotovo sutartis bei slaptieji protokolai, kurių rezultate įvykdyta bolševikų okupacija, aptariama lietuvių tautos laikysena Vokiečių okupacijos metu bei dabartinė Lietuvos valstybės padėtis tarptautinės teisės atžvilgiu, cituojant demokratinių valstybių oficialių organų pareiškimus; nurodoma dabartinė krašto padėtis sovietų okupacijoje bei Lietuvos klausimo svarba pasaulio tautos organizavimui; primenamas reikalas susijungti visas lietuviškas žemes, prijungiant tautos kraują ir žudyti tautą, kuri neprisidėjo prie buvusio karo. Protestuojame, nes gyvieji pasmerkti žiauresniam likimui, negu mirtis, kai išvežtieji Sibire turi mirti kankioje, siurbiant jų kraują lašais.

Pats memorandumas, kaip ir tinka, užima vos 15 pirmųjų puslapių, o toliau seka priedai, kurie išryškina ir paaiškina memorandumo teigimus. Tai yra: Istorinė apžvalga (16—25 psl.), Vokiečių mėginimai įtraukti Lietuvą į ašies bloką (26—28), Slaptieji Vokiečių — Sovietų

pasitarimai, liečiantys Lietuvą (29—37), kur prikergta ir fotokopija dar 1939 m. Sovietų generalinio štabo išleisto žemėlapis, kuriame užrašyta: "Sovietų Soc. Lietuvos Respublika". (Tenka priminti, kad šis žemėlapis, p. Jurgėlos panaudotas duodant parodymus JAV senato komisijai, rinkusiai medžiagą genocido konvencijos ratifikavimo reikalui, pateko ir į specialų tuo reikalui JAV senato leidinį). Toliau seka: Lietuva Sovietų okupacijoje (38—48), Lietuvos įnašas aliantų naudai (49—57), Sovietų agresijos prieš Lietuvą juridinis vertinimas (58—82), kur išnagrinėjama visa inkorporacijos į Sovietų Sąjungą eiga. Pabaigoje seka Memorandumas Mažosios Lietuvos reikalui (83—89), kur apibūdinamas jos lietuviškas charakteris, jos natūralūs ūkiniai santykiai su visa Lietuva ir iš to sekančių logiška išvada, kad šie abu kraštai turi gyventi viename organizme. Pagaliau šiam reikalui paremti išspausdinta Mažosios Lietuvos Tarybos 1946 m. lapkričio 6 d. deklaracija, pasirašyta E. Simonaičio, V. Mačiulaičio, Dr. V. Didžio, A. Puskapalio ir J. Grigolaičio.

Gale knygos pridėtas Lietuvos sienų žemėlapis, duodantis medžiagos visai Lietuvos bylai. Jame pirmiausia pavaizduojamos XIII ir XVI a. apytikros etnografinės Lietuvos sienos, Mažosios Lietuvos lietuviškųjų parapijų pietų - vakarų siena 1719 m. (t.y. prieš vokiečių kolonizaciją); vad. "Lithuania propria", t.y. Didž. L. Kunigaikštijos lietuviškoji dalis, administruojama iš Vilniaus bei iš Trakų (čia kažkodėl "LP" neupima nei vad. Juodosios Rusijos, nei Brastos, kurios kunigaikštijų laikais taip pat priklausė anam vienetui); toliau pavaizduojama 1920 m. Maskvos sutarties siena, administracijos linija su Lenkija, Curzono linija, Klaipėdos krašto siena, Lenkijos - Gudijos buv. siena, Lietuvos - Gudijos 1941 siena, vad. Karaliaučiaus srities dabartinė

10/10

Bolševikinis "Kryžiaus žygis"

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

10/10

Mūsų kovos ir mūsų tėvių dokumentas

ty susitarimai, liečiantys Lietuvą (29—37), kur prikergta ir fotokopija dar 1939 m. Sovietų generalinio štabo išleisto žemėlapis, kuriame užrašyta: "Sovietų Soc. Lietuvos Respublika". (Tenka priminti, kad šis žemėlapis, p. Jurgėlos panaudotas duodant parodymus JAV senato komisijai, rinkusiai medžiagą genocido konvencijos ratifikavimo reikalui, pateko ir į specialų tuo reikalui JAV senato leidinį). Toliau seka: Lietuva Sovietų okupacijoje (38—48), Lietuvos įnašas aliantų naudai (49—57), Sovietų agresijos prieš Lietuvą juridinis vertinimas (58—82), kur išnagrinėjama visa inkorporacijos į Sovietų Sąjungą eiga. Pabaigoje seka Memorandumas Mažosios Lietuvos reikalui (83—89), kur apibūdinamas jos lietuviškas charakteris, jos natūralūs ūkiniai santykiai su visa Lietuva ir iš to sekančių logiška išvada, kad šie abu kraštai turi gyventi viename organizme. Pagaliau šiam reikalui paremti išspausdinta Mažosios Lietuvos Tarybos 1946 m. lapkričio 6 d. deklaracija, pasirašyta E. Simonaičio, V. Mačiulaičio, Dr. V. Didžio, A. Puskapalio ir J. Grigolaičio.

Gale knygos pridėtas Lietuvos sienų žemėlapis, duodantis medžiagos visai Lietuvos bylai. Jame pirmiausia pavaizduojamos XIII ir XVI a. apytikros etnografinės Lietuvos sienos, Mažosios Lietuvos lietuviškųjų parapijų pietų - vakarų siena 1719 m. (t.y. prieš vokiečių kolonizaciją); vad. "Lithuania propria", t.y. Didž. L. Kunigaikštijos lietuviškoji dalis, administruojama iš Vilniaus bei iš Trakų (čia kažkodėl "LP" neupima nei vad. Juodosios Rusijos, nei Brastos, kurios kunigaikštijų laikais taip pat priklausė anam vienetui); toliau pavaizduojama 1920 m. Maskvos sutarties siena, administracijos linija su Lenkija, Curzono linija, Klaipėdos krašto siena, Lenkijos - Gudijos buv. siena, Lietuvos - Gudijos 1941 siena, vad. Karaliaučiaus srities dabartinė

Mes dažnai daug kuo skundžiamės ir priekaištaujame sau ir saviesiems centriniamis organams, tačiau blaiviai vertindami padėtį turime sutikti, kad padaryta jau nemažai ir šiuo atžvilgiu savo kaimynus mes jau gerokai esame pralenkę. Mus džiugina ne tik pats faktas, kad turime, visų lietuvių pripažįstamą, rezistencijos bei kovos dėl krašto laisvės, kovos dėl tautos teisių centrinį organą, bet ir tai, ką jis yra nudirbęs arba jo priglobsty yra nudirbta, arba kas yra nudirbta lygiagrečiai veikiančių organų, ypač atstovybių ir ALT bei jos organo LAIC. Kad jau daug nudirbta, ypač propagandos srityje, mums rodo faktas, kad dabartinėje pasaulio akcijoje prieš raudonąją rytų pabaisą, pavaizduojant bolševizmo nusikaltimus žmoniškumui bei pavaizduojant jo genocidinę politiką, niekad neapsieinama be lietuviškosios medžiagos. Juk nėra nei vienos rimtesnės knygos apie priverstinuosius darbus Sovietų Sąjungoje bei apie žmonių masių deportavimus, kur deportavimai nebūtų pavaizduoti lietuviškųjų organų paskelbtąja medžiaga bei dokumentais apie 1941 metų ir vėlesnes deportacijas Lietuvoje. Savo darbo vaisingumu dar labiau įsitikiname, kad pamatome, kad ta medžiaga naudojasi ne tik vakariečiai, bet ir atstovai tų tautų, kurie atrodo ir patys galėtų turėti tokios medžiagos iš sąvųjų kraštų. Kaip pavyzdį galima suminėti referatą apie sovietų genocidinę politiką, skaitytą paskutiniame Kanados ukrainiečių visuotinėje kongrese Winnipege, kur visa deportacijų schema yra sukonstruota pagal lietuviškąją medžiagą, paskelbtą LAIC biuleteniuose, o faktai iš Ukrainos tik paminimi iliustracijai, kad ir ten taip yra.

Taigi mums reikia kuo mažiau skeptiškų pasitraukimų, bet dar nuostirdesnės paramos dirbančioms ir dar gyvenančioms įsijungimo į bendrąją kovą. Į bendrąjį darbą.

Šis memorandumas, tai pirmoji mūsų vargo metų "Baltoji Knyga". VLIK jau ne vieną kartą yra siuntęs memorandumų bei atsisaukimų į pasaulio galimus, bet nei vienas kartą, rodo, Lietuvos reikalas dar nebuvo taip pilnai ir išsamiai išdėstytas, kaip kad šitame memorandumame. Čia viskas apibūdinta, išstudijuota, išdiskutuota ir suformuluota į tezes, kurios paremtos gausių faktų iliustracijomis. Labai geras dalykas,

— BELGRADAS. — Abu teltamieji aukštieji karininkai — Petricevič ir Dopcevič — nuvažiuoti po 20 m. kalėjimo. Išklaukus sprendimo jie sušuko "Tegyvuoja draugas Tito" ir ruošiasi apeliuoti.

Iš lietuviškojo pasaulio

VOKIETIJA

Hanau ligonys dėkoja

Didžiai gerb. p. Redaktorium, Mes Hanau ligonin. lietuvių prašome p. Redaktorių būti tiek malonų ir patalpinti savo redaguojamame laikraštyje šį mūsų padėkavonės laiškelį.

Mes Hanau ligoninės lietuvių širdingai dėkojame Kanados Lietuvių S-gai "Verslas" ir Kanados Lietuvių Moterų Grupai "Daina" už maisto siuntinį. Kartu ir už laikraštį "Tėviškes Ziburiai", kurį užprenumeravo Kanados Lietuvių Kat. Moterų Sąjunga.

Hanau lietuvių seniūnas
Jonas Barysas.

Rinkimai

Vokietijos tremtinių tarpe šiuo metu vyksta pasirengimai Krašto Lietuvių Bendruomenės organų rinkimams. Kandidatai beveik visur jau išstatyti ir vyksta agitacija už juos.

Dr. Schreiber

Klaipėdos vokietininkas, buvęs direktorijos pirmininkas Dr. Schreiber yra Vakarų Vokietijos pabėgėlių reikalų viceministeris. Pasinaudodamas savo padėtimi, jis stropiai organizuoja Klaipėdos krašto vokiečius, stengiasi patraukti ir lietuvių. Ir, deja, jam daug kur sekasi.

A. A. Pranas Pavylius, buvęs Kedainių burmistras, gegužės 8 d. mirė po operacijos Grafenachau stovykloje. Velionis gyveno Mueldorf a. Inn stovykloje Bavarijoje. Mirė besiruodamas išvykti į JAV.

BRAZILIJA

Paminklas jaunam rašytojui

1931 m. Lietuvoje mirė jaunas rašytojas Vladas Kirlys — Žvargutis, gimęs 1909 m. birželio 3 d., Žliubių — Juodkalnių kaime, Kamajų valsč., Rokiškio apskr. Mokėsi Rokiškio gimnazijoje, tačiau, išmetusi kaulų džiuvę, neleidė jam ilgai mokslo tęsti. Išstojęs iš gimnazijos ėmė rašinėti korespondencijas, noveles, feljtonus ir straipsnius.

Jo literatūrinės kūrybos nemaža liko rankraščiuose ir laikraščių atkarpose. Brazilijoje leidžiamas savaitraštis "Žinios" susirūpino jauno rašytojo palikimu ir užsibrėžė išleisti jo kūrybos novelių rinkinį "Kraujas ir Kerštas". "Žinių" redakcijos vardu Simas Bakšys pasisako, kad tuo norima pastatyti jaunam rašytojui, anksčiau pasitraukusiam iš gyvenimo, nors kuklų paminklą Pietų Amerikoje.

Minimas novelių rinkinys, esą, renkamas "Garnio" tikrykloje ir spausdinamas "Baltica" spaustuveje. Jo būsią išspausdinta tik 1.000 ekzemplantų. Kaina — Cr. 12.00.

Mokslo vyras

Kun. Dr. Antanas Ausenka, vienuolis Dom Estamislau, Sao Bento gimnazijos ir Kolegijos matematikos mokytojas Sao Paulyje, baigė Matematikos ir Fizikos kursą universitete. Anksčiau jis yra baigęs Filosofijos bei Teologijos ir Orietalistikų kalbų fakultetus. Tačiau šiam Brazilijai augusiam lietuviui — mokslo galo vis dar nėra: jis šiemet pradeda Topologijos ir Moderniosios Aukštosios Algebra specializacijos kursą. Tai dar visai naujos matematikos šakos.

Kun. Dr. Ausenka gražiai kalba ir rašo lietuviškai, su dideliu susidomėjimu seka lietuviškąją spaudą ir domisi Brazilijos lietuvių bei visos lietuvių tautos reikalais.

Janina Laucevičiūtė.

skautė, šiemet baigė gailėstinųjų seserų kursus ir dirba St. Helena ligoninėje, Sao Paulo. Hospital de S. Paulo dirba ir dar dvi lietuvių gailėstingosios seserys: Klara Šilienė ir Bronė Volkienė. Abiejų vyrų inžinieriai — Augustas Šilius, elektrotechnikas ir Napoleonas Volkas, kultūrtechnikas — geodezininkas. Jie taipogi dirba savo srityje.

Nerado laimės Brazilijoje

Antanas Nagys su žmona, abu darbininkai, atvykę iš Anglijos 1948 m., ruošiasi vėl grįžti Anglijon. Tuo pat metu iš Anglijos atvykęs Emilis Buošauskas, mechanikas, ruošiasi išvykti Kanadon. Jo žmona lietuvi, bet Anglijos pilietė, todėl tikisi palengvinimų. Ž.

ARGENTINA

Kultūrinės apraiškos

Šv. Cecelijos choras neseniai minėjo savo gyvavimo ir veiklos 20 metų sukaktį. Lietuvių Tautinis Ansambelis balandžio mėn. 15 d. Lietuvių salėje, Avellanedoje surengė nepamirštą mai puošnų vakarą — koncertą, kurį režisavo A. Petravičius, o chorui ir tautiniams šokiams vadovavo A. Stasiulis ir Vytautas Namikas.

"Laiko" redakcija registruoja norinčius baigti lietuviškosios gimnazijos kursą ir praneša, kad Buenos Aires mieste tam tikslui organizuojami vakariniai kursai. Kursuose būsią mokoma dar ispanų kalbos, Argentinos istorijos ir geografijos. Sveikintinas gražus užsimojimas.

Vysk. Padolskis apie Šv. Metus

Gegužės 29 d. iš Romos išvyko atgal į Vokietiją J. E. Vysk. V. Padolskis, Šventųjų Metų Lietuvių Komiteto Romoje pirmininkas. Jo Eksc. paklaustas apie savo įspūdžius Romoje pareiškė, dabar grįžtas atgal į savo pastovią buveinę Vokietijoje, bet šių metų pabaigoje dar kartą žada atvykti į Romą. Toliau J.E. pasakė, kad Lietuvių Šv. Metų Komitetas yra nutaręs viso pasaulio lietuvių tarpe padaryti dvasinių dovanų rinkliavą. Greitu laiku į viso pasaulio lietuvių bus išleistas atsiųskimas savo maldas ir kitokias dvasines aukas skirti įvairiomis šių metų Šv. Tėvo intencijomis. Lietuviai kunigai savo parapijiečių maldas surinks ir atsiųs Romon Šv. Metų Liet. Komitetui, kuris pabaigoje metų visų lietuvių maldas ir dvasines aukas surinks į draugę ir bendrą adresą įteiks Šv. Tėvui. Jo Eksc. yra sužadėtas bendra Šv. Metų eiga. Šie Šv. Metai yra nepaprastai gausūs maldininkais iš visų pasaulio kraštų, o visi maldininkai čia Romoje meldžiasi tikrai karštai ir nuširdžiai. Palyginus su Šv. M. eiga 1925 m., kada Jo Ekscelencija gyveno Romoje, šiemet bendras įspūdis atrodo gražesnis. Tenka tik džiaugtis, kad religijos priešų lūkesčiai, jog Šv. Metai būsią mažo dievotumo ir išviso mažai įspūdingi metai, visiškai neišsipildė. Apie lietuvių maldininkų lankymąsi iš Vokietijos, Jo Eksc. pareiškė, kad iš Vokietijoje esančių lietuvių tremtinių tarpo galima laukti tik pavienių asmenų, kadangi visi žmonės šiuo metu yra emigracijos stadijoje, ir taip pat pavieniams lengviau gauti kelionės leidimus. Apie lietuvių dailininkų pasirodymą tarptautinėje religinio meno parodoje Jo Eksc. pareiškė, kad Parodos Komitetas pagal fotografijas išrinko eilę kūrinių ir, kai gaus

IA VALSTYBĖS

ALT Vyk. Kom. Vašingtone

ALT Vykdomojo Komiteto nariai gegužės 31 — birželio 2 d. lankėsi Vašingtone ir kalbėjosi su senatoriais ir įtakingais politikais — genocido konvencijos ratifikavimo reikalu. Valstybės Departamentui tuo reikalu įteiktas memorandumas.

Tremtiniai įleisti į JAV būlus

Naują bilių tremtiniai įleisti ir senatas ir atstovų rūmai jau senokai priėmė. Liko tik suderinti kiek skirtingas į redakcijas. Speciali komisija jau baigė ir šį darbą ir lieka tik, kad abu rūmai jį patvirtintų ir pasirašytų Prezidentas. Pagal bendrą redakciją leidžiama įvažiuoti 415.744 asmenims. Didelės galios vizų davimo reikalu suteikiamos konsulams. Buto garantijos leidžiama suteikti tik

piliečiams. Tai, beabejo, didelis apsimetimas. Neleidžiama įvažiuoti tiems, kurie karo metu kovoję prieš JAV karo pajėgas. Be to, numatoma duoti 15.000 nuolatinių vizų tiems, kurie yra atvykę į JAV su laikinomis. Nuostatyta, kad pirmenybė teikiama okupuotų kraštų gyventojams ir ūkininkams, šitam įstatyme nėra. Tuo būdu lietuviams jis nebus lengvesnis, bet dar sunkesnis.

Kiek tremtinių lietuvių atvyko į JAV

Pagal oficialius duomenis iki šiol iš tremties į JAV atvyko 20.712 Lietuvos piliečių. Lietuvių jų tarpe bus apie 18.000. Daugiausia tai darbingi žmonės, nes 84% yra mažiau 45 metų amžiaus. Jų tarpe yra 2338 vaikai iki 5 m. amžiaus, 1715 vaikų tarp 5-10 m. ir 624 tarp 10-18 metų.

Prof. St. Yla jau atvyko į JAV.

Lietuviai maldininkai Romoje

Tarp daugelio tūkstančių maldininkų gegužės gale Šv. Miesto atlankė ir keletas lietuvių. Jų tarpe Romon atvyko ir čia dar vieši: Sielovados Įstaiigos Vokietijoje vadovas su bendradarbiais — kan. Kapočius, prof. Šidlauskas ir kun. V. Dabušis. Jie apsistojo pas Tėvus Marijonus. Su Paderborn vokiečių ekskursija atvyko lietuvių kunigai: Račkauskas ir Bertašius. Jie dar dirba tarp lietuvių tremtinių Vokietijoje. Ap-sistojo Šv. Kazimiero Kolegijoje. Su prancūzų ekskursija iš Paryžiaus atvyko trys lietuvaitės: Andrijauskaitė Eleonora, Matišaitytė Jadvyga ir Pociūtė Pranciška. Pavieniai atvyko prof. J. Grinius su žmona ir

poetas Pov. Jurkus. Šiuos pastaruosius globoja prof. Z. Ivinskis. Dar laukiama atvykstant Tėvų Marijonų vadovaujamam lietuvių maldininkų grupės iš Jungtinių Amerikos Valstybių.

Romos ateitininkų susirinkimas

Sekminių antrą dieną Romos Ateitininkų draugovė turėjo reikšmingą susirinkimą, kuriame be Romos narių dalyvavo J.E. Vyskupas Padolskis, Amerikos ateitininkų dvasios vadas kun. Juras, Ateitininkų Federacijos Tarybos nariai prof. Gri-nius ir prof. Ivinskis ir Romos Lietuvių Kolegijos Vadovybė. Apie Amerikos lietuvių bei ateitininkų problemas kalbėjo kun. Juras. Po to J.E. Vysk. Padolskis palietė bendruosius šio metų ateitininkijos uždavinius. Kolegijos Rektorių pabaigoje iš-kėlė mintį, kad ateitininkija turėtų susirūpinti pokėlimu i at-toriaus garbę Ateitininkų Ideo- logo profesoriaus Šalkauskio.

VATIKANAS. — Gegužės 25 d. J. Šv. Pijus XII audiencijoje

priėmė Indonezijos valstybės atstovą, kuris įteikė savo skiriamuosius raštus. Tai nauja Azijos valstybė užmezgusi santykius su Vatikanu.

JUOZAS KRALIKAIŠKAS

KAUKUOLĖ

(Tęsinys iš praėjo Nr.)

Ne, jis negyvena, tik šmėkliškai būna. Kas iš tokio gyvenimo! Toks trumpas, o dar ir be džiaugsmo, be grožio, be poezijos. Reikia Agės, kad jo šmėkliškas buvimas taptų gyvenimu. Labai laimingas bus tas, kurio žmona bus Agė...

Tyla.
Bėgalinė tyla.

Blausiai akys, prisidengdamos nuvargusiais vokais. Pasivaidena, kad galvūgaly susiūbavo kaukuolė. Štai, ji palingavo, lyg sušnabždėdama: "Labanakt..." Saldų jam pavargus užsnūdinėti, nors vis dar tebebatant žuvusių akių ženklus, akių, kurias išėdė žemės. Ir vėl dar jam pasivaidena, kad kaukuolė kožką pradėjo sakyti, ir jis stengiasi susilaikyti, kad suspėtų užgirsti, ką jį net sako...

Bet ima staigiai temti. Jis be jokios batimės ir klyksmo krinta kožkur į tamsėjantį beformį rūką. Ne, nesusiėkęs iškrinta į baisiausią tuštumą, kurioj išbuvo tūkstančius metų prieš savo užėjimą — — —

Netoli prabėga šunų gauja.

— Jie kaip vilkai. Tokia gauja mus į gabalėlius galėtų sudraskyti. Oi, šunų ypatingai bijau.

— Kodėl ypatingai? — paklausia.

— Pamokyta. Kai buvau dar mokinukė, šuo man perkando blauzdą. — Agė parodo išlikusią įkandimo žymę žemiau kelio linkimo.

"Labai dailios kojytės", — pagailvoja, o balso pasako: — Iš tikrųjų.

Jo dėmesį atkreipia garsiai pralėkdamas pilkžalsvis žiogas, kurs, tiksdamas savo sausais kumpais sparnais, sudaro kulko-sveidėlio šaudymo įspūdį. O dar panašesni, atsiment, būdavo bažnyčioj didįjį penktadienį vietoj varpelių sukami išnirčiai kleketukai.

IŠ ANAPUS

ten daug įkurdinta. Štai Klaipėdos antrosios mokyklos mokytoja yra rusė Anna Malgin, o vedėjas rusas Parfinovič, kuris dirba ir II gimnazijoje. Taurakaukio pr. mokyklos vedėjas yra Rubcov, Klaipėdoje dar dirba mokytoja Bezliepinka. Iš kur ten rusų atsirado, kad net mokytojų reikia, jei mūsų komunistų spauda kryžiuojasi, kad Lietuva nekolonizuojama rusais?

Rusai Michalski ir Čerdijsen-ko vadovauja Klaipėdos žvejų artelei.

Tas pats yra visoje Lietuvoje, net mažuosiuose miesteliuose ir kolchozuose pilna rusų. Taip Pasvalio apskr. vykdomojo komiteto pirmininkas yra Krivonosov, Riešės valsčių "tvarko" Bitukov ir Lichačiov. Zarasuos šeimininkauja Vitukin ir Michalovič, Kazlų Rūdos valsčių tvarko Čerebiak.

Rusai švietėjai Lietuvoje

Pasiutusiai "atsiliko" ta mūsų mieloji Lietuvėlė, kad net mokytojų savų nebeištenka, reikia "aukštes kultūros ir didelio išsimokslinimo" rusų pagalbos.

Švietimo ministerio poste stropusis Žiugžda neišilaikė ir pasiūstas į akademijų rašyti Lietuvos istorijos, kurioje būtų įrodytas lietuvių ir rusų tautų draugingumas ir rusų tautos pagalba Lietuvai. Tik kažkaip tam nesiseka. Ar jo rankraščio negražina Maskvos cenzorai ar jis vis dar neparuoštas, kad bene ketvirtį metų kaip nieko nesigirdi. Jo vietoj atsisėdo senas komunistas ir uolus Krem-liaus tarnas Knyva, kurį faktiškai valdo prie jo priskirti "partarėjai" rusai, kuriuos kiekvienas interesantis matydavo ir Žiugždos kabinete dar pirmosios okupacijos metu.

Gimnazijų bei vidurinių mokyklų direktorių ir mokytojų tarpe pilna rusų. Štai eilė pavyzdžių: Panevėžio III gimn. dir. Mich. Liadenko, Šiaulių III gimn. dir. N. Svetlov, Vilniaus Černichovskio gimn. dir. V. Agarkov, Klaipėdos Gorkio vardo gimn. dir. M. Bezliepinka, Švenčionių gimn. dir. G. Dubatov. Švenčionių apskrities švietimo reikalus tvarko G. Mukš, Vil-

Statybinių medžiagų trestas

Kauno statybinių medžiagų trestui priklauso plytinės "Palmonas", "Sargenai", "Galgau-diškis", silikatinių gaminių dirbtuvė "Bitukas" ir čerpių gamykla "Čerpė". Tresto direktoriu yra Viktoras Markevičius, "specialistų" paruoštas 1948 m. "tikrųjų darbuotojų kursuose". Pasirodo ir daugiau tokių "specialistų" esama. Taip Pet-rašiūnų popierio fabriko techninių vadovų esąs buvęs darbininkas Krupovnickis, galanterijos fabriko "Kaspinas" direktorė esanti buvusi audėja Nor-kienė ir tt. Beabejo direktoriais jie pasidarė tik jau ne dėl techniškų žinių. Tik kažin ar nebus apšaukti sabotaznikais, kai pasirodys gamybos netobulumai, gedimai ar žaliavų naikinimas. Tai nuolatinis reiškinys sovietinėje santvarkoje.

— Ką dabar taip užsigalvojai? — jį savo klausimu į pažadina iš tylėjimo.

— Kad tik reto nelabumo šuo tekanda mergaitę, o ypač dar tokią dailią.

— Prašau nesijuokti, — ji šaka, kurių nešosi moskitams nusi-baidyti, užduoda jam per veidą. — Už pabaudą išskaičiuok šios apylinkės gėlių vardus, — liepia mokytojos tonu.

— Violetas, Labrador tea, roes...

— O daugiau nėra?

— Marsch marigolds, mountain laurel...

— Ir jau visos?

— Bluebells, Agė...

— Sapnuoji, mano berniuk. Atsibusk, — jis vėl gauna šaka.

— Agė — tai ta pati ragamukė, kuriai kadaise šuo įkando koją.

— Gražiausia gėlė iš visų.

— Tik viena indėnų mergaitė čia yra vardu "Gėlė". Tai indėnų gražuolė.

— Ar ta, kuri žiemą vaikščioja su žaliu paltu ir raudonos odos aliniais batukais?

— Žiūrėkit, žmonės! Jis ne tik paltą, bet net ir batukus jau pastebėjęs.

— Pakeliui sutikęs pažiūrėjau viena akim.

— Gerai dar, kad tik viena.

— Jei net ir taip nusikaltau, tai kai dar kada sutiksiu, prasi-lenkdamas užsimersiu.

— Oi ne, ne! Tai jau geriau neužsimerk. Užsimerkęs dar ir visai kaktą į kaktą susidursi.

Senoje girioje diena minkšta, mėsai padūmijus. Diena drebanči iš kaitros. Akyse giria ir šitas medžiais išklotas per šlapokšnius indėnų takas iki upės. Diena svaigiamu apimanti širdį. Priešais eina jį, džiugio, švitinti mergaitė, baltai blizze, juodu sijonėliu, baltos ir juodos odos derinio kurpaitėm. Ką sakydama, dažnai atsikus. Ji pačiame žydėjime. Ima džiugės, kad ji tokia puiki moteris ir kad jiedu yra drauge. Šalyse tankmė, pažemi aptemusi, nors ir pats vidudienis. Sodresniam šešėly atgaivau ir labiau šilu įkvie. Medžiai puošnūs, nuostabiai sus-tvarkę savo atžalas, metūges: vieni lapus, kiti spyglius. Ag, kaip nepaprastai jie švarūs.

Pasigirsta keistas, tarsi metalinis, zvimbimas: ištisinis. Agė sustoja ir įsisklauso. Žiūri į jį juodomis akimis ir šypso. Kai jį nuokias, jos noselė pasidaro truputį kumpa, o žandukuose atsi-

Auka Tėvynei

A. A. KANAUNINKO VACLOVO DAMBRAUSKO ATMINIMUI

— Doktore, šis sekmadienio rytas, kažkas, tarytum, naujos aušros rytas, pilnas užburto neįsprendžiamos mįslės.

— A, kanauninke, turite, per daug lakią ir jautrią vaizduotę...

Visuomet jaunatviškai besišypsęs kanauninko veidas apsisiblausė.

— Nesuprantu ką jaučiu, bet žvelgiant į žemę, ypatingas jausmas mane apima. Noriu suklypti ant kelių ir pabučiuoti ją. Ypač pastarosiomis dienomis, tarytum, girdžiu jos šaukiantį balsą. Kad ir šįnakt taip neramiai miegojau. Mane lankė įvairūs, bet tokie prasmingi sapnai. Rodos, laikiau pirmąsias mišias. Banyčia pilna žmonių. Mačiau, kaip išvarę žmonių veidai ieškojo savo sieloms dvasiško peno. Staiga bažnyčia prigūžėjo rusų ir visi kaip vienas puolė suklupusius žmones.

Bažnyčios grindyse, sienomis taškėsi kraujas ir maldos žodžiai, aimanos maišėsi puolančiųjų keiksmuose. Norečiau bėgti, sutrukdinti skerdynes, bet jaučiau, kad mano rankos ir kojos surkintose. Staiga prasiškleidė bažnyčia, pamačiau didelę kruviną saulę. Iš jos krito gėlių žiedai, kurie virto tautinėmis juostomis, tokiais ir jais slinko nudžiugusių žmonių procesijos. Tolumoje juos sulaukė neišbrendama upė, kuri šniokšdama, putodama nešė, kas tik jai pakliuvo. Bet minia neišsigando, žmonės davė vienas kitam rankas, brido srove, nieko nebijodami, matydami vienintelį tikslą — prielti kraujo klaną, kuriame skendo Vytis su užrašu "Laisva Lietuva". Pabudau. Šiurpus, bet kartu ir prasmingas sapnas. Nors aš sapnams netikiu, bet šis regėjimas mane pritrėnė.

Palinkęs nuėjo sodo takeliu bažnyčios link. Staiga jo klausą palietė kažkoks virpesys. Sustojau, klausėsi.

— Taip ore dusliai aidai tarytum perkūno grumojimas, — tilyliai sušnibždėjo kanauninkas. Jis žvelgė į dangaus skliautus. — Taip giedrėi melsvas, švarus, kaip kūdikio akys, dangus.

Ne, ne negali būti! Tai ne perkūno garsai!

Baukščiai klausėsi, tarsi bijodamas, kad nesuklystų džiugiam laukime. Pranašingi garsai dažnėjo. Valandėlė stovėjęs, kanauninkas skubiais žingsniais užlipo į bažnyčios bokštą, kuriame slapstėsi partizanai.

— Vaikai, karasi!

— Karasi!... — lyg griausmas, pasigirdo iš jaunų krūtinų ir keliaklūpsčiai, dulkini pradėjo šliaužti žemyn.

— Palaukit! Dar ne laikas! Slėpkit ginklus!

Jo veidas pasikeitęs, griežtas, vadovaujantis.

— Aš pats apžiūrėsiu padėtį ir pranešiu jums. Valgyti turite? Gal ko nors trūksta?

— Kanauninke, trokštame kovos, kurioje sulauksime laisvės! — visi iki vieno sušnibždėjo.

Senelis vadovs džiaugdamasis, drąsus, energingas, pakėlęs galvą, kurioje blykčiojo ugningos akys, nuėjo bažnyčion. Didysis altorius skendėjo gėlėse ir žvakių liepsnose. Pro langus įsiskverbė saulės spinduliai, atsimušdami į žvakides, skleidė blizgesį. Žmonės žvelgė į Nukryžiuotąjį. Į Vadą, kuriam tinėmis juostomis, tokiais ir jais slinko nudžiugusių žmonių procesijos. Tolumoje juos sulaukė neišbrendama upė, kuri šniokšdama, putodama nešė, kas tik jai pakliuvo. Bet minia neišsigando, žmonės davė vienas kitam rankas, brido srove, nieko nebijodami, matydami vienintelį tikslą — prielti kraujo klaną, kuriame skendo Vytis su užrašu "Laisva Lietuva".

— Juk Lietuva buvo prispausta rusų žandaro letenos 120 metų. Lyg prarajoje dū savo milijonai žmonių, nematančių šviesos. Tų dūsančių tarpe atsirado pasiaukojančių, karštų tėvynės patriotų. Jie uždegė pirmąjį žiburėlį ir aušros spinduliai nušvietė mūsų tėvynę. Po to išvydome saulę, kuri šildė mus dvidešimt metų. Jūs, jaunoji karta, augote, brendote laisvėje, bet azijatai uždėjo leteną ant mūsų tautos kūno. Lietuvis neverkia, neimanuoja: jis pratęs kentėti. Jis kankinys, bet kietas ir santūrus. Jo pirštais skleidžia istorijos lapus. Žino, kad dar galės nusišypsoti...

— Jaunime, nors ir ūkanose privaldai ateitimi gyventi. Ženk drąsiai, ryžtingai, tarytum visas pasaulis būtų po tavo kojomis. Greičiau nusišluostyk skausmo ašarą! Vargo ir dvasinio spaudimo dienomis reikia būti giedrios nuotaikos. Juk kiekviena tauta ir atskiras individas turi išgyventi daug juodų ir sunkių dienų!

— Lai tavyje užverda senelių kraujas. Vyk priešą iš savo žemės, neleisk svetimai letenai mindžioti tėvų kaulų! Tegų šventa ir garbinga praeitis duoda jėgų ir ištvermės mūsų tautai... Jau išmušė valanda, jau girdime skardžius sprogimo garsus, jau laikas imti į rankas šaltą ginklą, kuris sušils mūsų rankose!

Ir apžvelgęs parapijiečius, tarytum atsisveikindamas, drąsiais žingsniais išėjo iš bažnyčios.

— Užžišti akis? — išgirdo duslų bolševiko balsą.

— Ne! — metė aiškų žvilgsnį į žudikus. — Aš vienas, jūsų tiek daug. Ir vis dėlto jūs bijote mano žvilgsnio.

— Tylėk, šetone! Patirsi mūsų baimę!...

Staigus šūvis pribloškė kanauninką prie žemės...

— Viešpatie, greičiau siųsk man mirtį!

Įniršę enkavedistai laužė kunigo rankų ir kojų kaulus. Žemė siurbė kraują. Aplink buvo mirtina tyla.

Balta Kuršėnų bažnyčia buvo liudininkė jo kruopščiai darbot, priešturtinių žiaurių kamčių ir paskutinių žodžių.

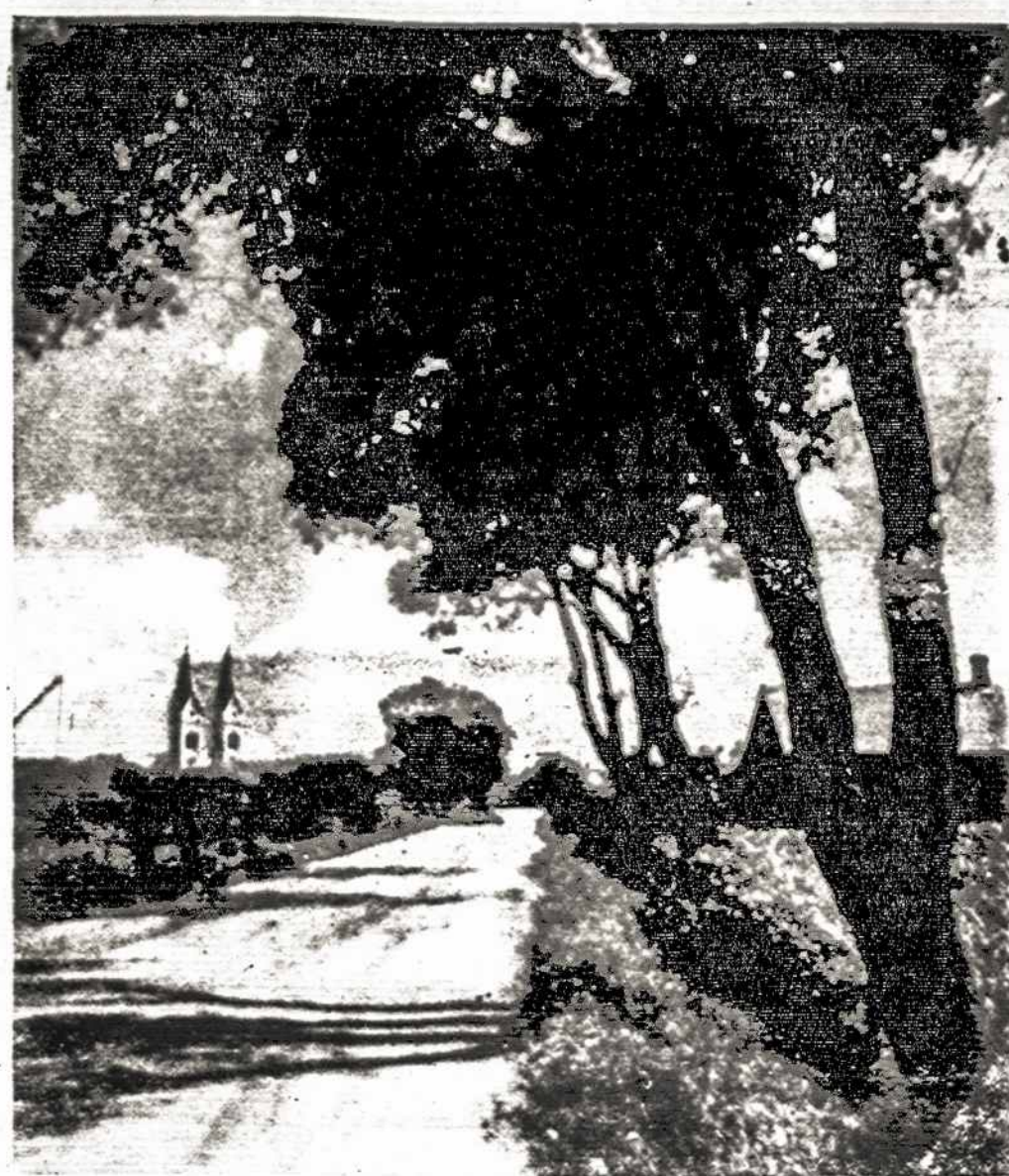
— O, Lietuva ir Bažnyčia, kaip saldu už jus mirti!...

Vanda Ramūnienė.

Kristaus kančios vaidinimai

Kristaus kančios vaidinimai vykdomi Bavarijos Oberamergau kaime pagal 1633 m. maro metų to kaimo gyventojų apžadą kas 10 m. Hitleriniais laikais jų nebuvo nuo 1934 m., o šįmet vėl pradėti labai iškilmingai, dalyvaujant aukštajam amerikiečių komisariui, Vakarų Vokietijos ir Bavarijos kancleriams ir daugeliui kitų aukštųjų svečių.

Holandiškoje netoli Venlo Telgelen kaime nuo 1931 m. taip pat vykdomi Kristaus kančios



Lietuviai ir čia dabar bijo pasirodyti

Religinės muzikos kongresas

Gegužės 31 d. Romoje pasismas leisti bažnyčioje vartoti baigę tarptautinis religinės muzikos darbuotojų kongresas, kuriame dalyvavo apie 500 dalyvių iš 20 tautų. Kongrese buvo svarstyta aktualūs religinės muzikos klausimai trijose sekcijose: gregorianinio choralo, vargonų muzikos ir muzikologijos. Baigiamajame posėdyje iškelta keletas reikšmingų rezoliucijų. Panašūs tarptautiniai kongresai nutarta šaukti kas treji metai. Pasisakyta, kad įvairios bažnyčios choristų organizacijos įvairiuose kraštuose būtų koordinuotos į bendrą darnią veiklą. Balsų dauguma buvo atmetas rezoliucijos pasiūly-

REDAKCIJAI PRISIŪSTA

Aidai. 1950 m. gegužės mėn. Nr. 5 (31), 193—240 psl. Turiny: T. B. Grauslys, Viešpats sutvėrė mane savo kelių pradžioje; Vysk. Padolskis, Krėvės "Dangaus ir žemės sūnūs" teologo akimis; M. Biržiška, XVI a. po vytautinės Lietuvos tautinės kultūros raidoje; J. Aistis, Apie laiką ir žmones; A. Vaičiulaitis, Žvejų duktė Banguolė; eilėr. F. Kiršos, M. Vaitkaus, K. Grigaičio, y. ūkėstrbyso ūg4a. v—š tytės. Kūrybos pasaulio skyr., literatūros apžvalga, recenzijos, religinio gyvenimo, mokslo ir politikos apžvalgos. 8 iliustracijos.

Mirė Gessenas

Pasaulinio garso rusų pedagogas — filosofas Sergiejus I. Gessenas, išspausdinęs eilę la-bai rimtų knygų (Pedagogikos pagrindai ir kt.), birželio 3 d. mirė Lodzėje. Pastaruoju metu jis profesoriavo pedagoginio institute, kuris į čia buvo atkeltas iš Varšuvos. Prieš Varšuvą, jis profesoriavo Pragoje. Mirė 62 metų amžiaus.

(Atkelta iš 1 psl.)

Operatyvinėms grupėms buvo įsakyta šauti kiekvieną kas mėginant bėgti. Taip Seirijų v. buvo nužudytas Tomkevičius, Petraška, 15 metų vaikinys, mokiniš D. ir penki kiti asmenys, kurie bandė pabėgti į Premezio giraitę.

Iš Jėzo buvo deportuotas Krilavičius, kuris jau 10 metų nesikėlė iš lovos. Birštone buvo paimtas ir deportuotas marinasas žmogus. Jis tik išvežtas iš namų sunkvežimyje mirė. Iš Alytaus deportuotas senas, paliejęs mokytojas Gavelis. Iš Veisėjų išvežtas Jurelionis, kuris dešimt metų nekėlė iš lovos. Rumbonių vargonininko žmona buvo priversta pėsčia nueiti su dviem mažais kūdikiais ant rankų tris kilometrus (ka dvi mylias) iki laukiančio sunkvežimio, kareivių mušama šautuvų buožėm į nugarą.

Visokių protestų lietuvių bu-

Našlaitės ašaros

Žiūriu, žiūriu į tolimą šiaurę,
Bežiūrėdamas net pavargau —
Virpa žvaigždės, lyg sklindinos taurės —
Tai — ne žvaigždės —
Juk tai ašaros gyvo žmogaus...

Vieną pavasario vakarą stovėjau didelės upės krante ir žiūrėjau į šiaurę. Saulė jau buvo nusileidusi ir temo. Netrukus turėjo patekėti žvaigždynai.

Ant mano peties nusileido mažytė kregždutė ir tarė:

— Aš lekiu į šiaurę — į Lietuvą. Leisk man pailsėti ant tavo peties, kol prašvies šiaurės žvaigždė, nes dabar prieblandoje erdvės yra labai klaidžios.

Aš priglaudžiau švelnų kregždutės kūną prie savo veido ir ji pasakojė toliau:

— Mano lizdas buvo puikioje sodyboje ant Nemuno kranto. Bet prieš porą metų gražioji sodyba sudegė ir aš įsikūriau sode, didelės liepos drevėje. Prieš keletą metų aš tave daug kartų esu mačiusi, kai tu ateidavai į tą sodybą, pas gražiąją mergaitę. Jūs ilgai stovėdavot atsisrėję tos liepos ir žiūrėdavot į tolimą, bet manęs nematėte. Aš pastebėjau, kad visi jūs, žmonės, dažnai žiūrite į dangų ir nieko nematote. Paskutinį kartą prieš aušrą aš šaudžiau visai pažeme, pro pat jūsų pažastis, bet jūs manęs visvien nematėte. Tą naktį buvo baisi audra, o ryto metį, vos tik praušus, mergaitę pagrobė svetimi žmonės ir išsivežė tolimon šalim. Kitą dieną tu jos neberadaai ir buvai baisiai nusiminęs. Aš supratau, kad tu ją mylėjai.

— O ką tu savo, paukščio protu gali suprasti apie žmonių meilę! — išdidžiai nutraukiau mažytės kregždutės pasaką.

— Jūs — žmonės esate labai išdidūs ir griežti savo išmintimi. Tačiau išradingojo proto gudrybėse jūs taip susipainiojate, kad tas jūsų pačių perdidelis išmanymas jus prazūdo. Daug mažiau keblumų mums — paukščiams: mes proto turime daug mažiau, mes turime jo tik tiek, kiek reikia pažinti tiesą. Todėl jis mūsų neapsunkina.

— Pasakok toliau apie tą mergaitę, — tarčiau, kregždutės visiškai sugėdintas. — Ji nieko daugiau neturėjo pasaulio — tik mane vieną. Ji yra visų aplaista našlaitė, todėl aš ją ir myliu.

— Vėliau, stūgdamas didžiosios liepos šakose, šiaurės vėjas man viską išpasakojė, kaip tie nematyti žmonės pagrobė mergaitę žiauriai kankino. Jos ašaros dideliais lašais byrėjo visą kelią. Mergaitės skausmas buvo toks didelis, jog Dievas nusprendė jos kančią įamžinti. Ir jis pavertė ašaras

puikiausiais perlais. Jos budo liai tuos perlus rinko ir turtėjo. Jie troško brangiųjų akmenų dar daugiau ir ėmė dar žiauriau kankinti našlaitę, kad dar gausiau iš jos akių kristų ašaros. Tada Dievas liepė amgam kiekvieną, vos išriedėjusį ant blokstieno, našlaitės ašarą nešti į dangų, kad jos spindėtų beviltiškoj naktį, kaip žvaigždės. Ir per tuos kelis metus visas šiaurės dangus buvo nusagstytas tavo mylimos ašarom.

— O kur dabar yra toji mergaitė? Ar ji gyva? — paklausiau.

— Ne. Dar blogiau.

— Mirusi?

— Ne. Dar blogiau.

— Argi dar gali kas būti baisiau už mirtį?

— Ji yra lyg nuskinta tyruose jautna gėlė, ir neišvengiamai vysta. O ar gali būti kas baisiau už per ankstų gėlės vytimą?

— Sčkyk, argi jos niekas neišgelbės? Argi Dangus jos neužstos prieš tą didžiąją jėgą?

— Aš tikrai žinau, kad visoms galybėms, kurios viešpatauja pasauly, ateina galas. Aš dar labai nedaug tegyvenau, bet jau esu mačiusi, kaip daugybė tokių galiūnų pavirto d. kėmis. Subyrės ir amas bausis karalius su visais savo tarnais, bet aš abejoju, ar drauge neužstos ir judu. Jums — žmonėms labai bloga, kad neturite sparnų ir negalite išsigelbėti. Kad jūs nors, kaip aš, sodyboje, ant Nemuno kranto auganti liepa, turėtumėte gilius šaknis, jums būtų daug geriau ir niekas jūsų neblaskytų po pasaulį. Net jeigu ir nukirstų, jūs galėtumėte leisti atžalas ir amžinai liktumėt savo žemėje.

Tuo metu jau taip sutemo, kad šiaurėje sušvito pirmosios žvaigždės ir virpėjo tamsiame sk. aute visai taip kaip ašaros.

— Ar tu matai! — tarė kregždutė. — Jau aš aiškiai regiu šiaurės žvaigždės ir galiu nepaklysdama lėkti toliau. O gal ir tu sutiktum keliauti drauge su manim? Tu vėl pamatytum tą didžiąją liepą, o gal ir sugriautąją sodybą pajęgtum atstatyti... Ak... Bet atleisk man — aš įsileidau plepėti ir pamiršau, kad jūs esate žmonės ir negalite grįžti į savo žemę, kada pamorite... Lik sveikas.

Aš vėl vienas likau ant didelės, lygiu ritmu srovenančios, upės kranto, o šiaurėje skleidėsi vis nauji, nematyti žvaigždynai ir drebėjo, kaip ašaros

Pr. Kozulis.

Genocidas Lietuvoje

vo palieti genocido. Jonas Kristapavičius, išvežtas iš Leipalingio, buvo kumetis, vokiečių okupacijos metu gatvės šla-vikas. 1949 m. kovo 24 - 27 d. iš Leipalingio kumetyno buvo išvežtos trys kumečių šeimos: Elzė Čereškienė, Bukausko šeima ir Suchackienė su 5 mažais vaikais.

Sovietinės Lietuvos vyriausybė turėjo prašyti Maskvą priimti deportuojamuosius ir jiems pergabenti duoti priemonių. Lietuva dar turėjo sumokėti Maskvai už tą "patarnavimą".

Deportuotieji lietuviai yra skirstomi į kelias kategorijas: 1. pasmerkti liūgims metams, 2. deportuoti keleriems metams, 3. deportuotieji, kuriems kaltinimai iškelti jau kelionėje į jų paskyrimo vietą. 4. deportuotieji, kurie nieku nebuvo kaltinami: a. kurie buvo pasirašę "savanoriškai" vykstą į Rusiją, b. kurie to nepasirašė.

Jie išskirstomi po įvairias stovyklas pagal tas kategorijas. Visi išvežtieji nuo 15 iki 80 metų, vyrai ir moterys, turi dirbti. Neiščios moterys turi dirbti iki pat gimdymo. Juos naikina badas, šaltis ir ligos.

Kokių smarkių procentu deportuotieji žūsta, iliustruoja likimas Daugų valsčiaus deportuotųjų, vieno iš valsčių, apie kuriuos turim duonius. Iš 131 ištremto 1944 - 6 m. 24 mirė.

Individualiai sumityti likimas yra dar žiauresnis, nei masiškai deportuotųjų. Jie yra žiauriai kankinami ir nužmoginami. Bolševikai nukankina juos marindami badu, neleidami miegoti, pritaikydami rafinučiausias fizines ir moralines prievartos priemones.

Tik iš Daugų valsč. 1944-47 m. buvo suimta 417 žmonių. Iš jų buvo paleisti 162. Iš kurių 47 (33 vyrai, 7 moterys ir 2 vaikai) buvo sužaloti.

randa dvi duobukės. Jam tasai metalinis zvimbimas primena grėžimą kasyklose.

— Grežikas iš požemio, — pasako jis.

Prieina arčiau prie medelio, iš kurio tas ištinis zvimbimas girdėtis. Prieina ir ji. Uždeda kairiąją ranką ant jo dešinio peties ir žiūri taip pat į medelio lapį, stengdamosi įžiūrėti grėžiką.

— Jau matau, — sušnabžda ji.

— ...

— Dar nematai? Raudonus batukus net ir viena akimi pamatai, o čia ne dvilim neižiūri.

— Aha.

Ant šakos mažas pilkas vabalas. Keistas, ir kokių visokių besama. O koks stiprus tokio mažo balsas. Ar jis čia taip dainuoja, linksminasi? Ar gal, ieškodamas sulčių, sunkiai skrodžia žievę ir garsiai nirsta?

Jis tiesia ranką į tą vabaliuką, bet jįnai nutveria ją ir sulenkus nesijausdama beveik priglaudžia prie savo krūtinės.

— Šš! Kam tau jį skiaustil! — tyliai sudraudžia jįnai.

Savo ranka jaučia jos krūtinės judėjimą kvėpuojant. Tas jos artumas jį pradeda svaiginti. Nusijuokia.

— Čia dabar?

Ima ją ant rankų.

— Na? — bet visai pasyvi, nė vienu judesiu nesipriešina.

Išsineša ją ant takelio ir neša.

Agė juokiasi ir sako:

— Nešk sau, jeigu toks neprotingas. Aš taip ir maniau, kad tu stiprus.

Atsimena, kad yra kažkur skaitęs, jog riešutai, arkliai ir moterys mėgsta stiprias rankas. Tik neatsimena ir dabar gerai, ar ten pasakytą arkliai ar asilai! Neatsimena ir kurio rašytojo kokio: knygoj taip pasakytą.

— Tau patinka stiprūs vyrai?

— Ne; man patinka lėpšiai.

— Įdomu, kokio stiliaus vyrai tau patinka?

— Norėtum žinoti?

— Taip.

— Atsistok prieš didelį veidrodį ir galėsi tokį vyrą pamatyti. — Liežuvis nuodų pilnas.

— Pavojingas?

— Labai, — sako žiūrėdamas į jos prisimerkusias akis. Tos akys!

(Bus daugiau)

Kanada išgelbėjo 150 vaikų

Nepaisant visų komunistų pastangų, Kanados misijai Europoje pavyko sėkmingai baigti išgelbėjimą 150 lenkų našlaičių vaikų. Paskutiniomis šios dramatos dienomis Varšuvos agentai vykdė grobimus, grąšinusius bei suktybes, tačiau pereitę savaitę paskutinis šios grupės vaikai pasiekė Kanadą, palikdami už savęs 10 metų odiseją per Rusiją, Sibirą, Iraną, Indiją, Afriką, Italiją ir Vokietiją.

Popiežius šiai odisejai sutakė viešą pripažinimą, privačioje audiencijoje specialų palaiminimą suteikdamas paskutiniams išgelbėtam vaikui. Nusišalę valdininkai buvo apdovanoti aukščiausiais egzilinės lenkų vyriausybės ordenais. G. Kanados Katalikų Emigrantų Pagalbos atstovė Europos, Miss Dorothy Sullivan dar buvo apdovanota ordenu "Pro Ecclesia Et Pontifice", duodamu tik labai retais atvejais.

Štai vieno vaiko trumpa istorija. Stanisław Szostek, būdamas 3 metų, su visa šeima ir tūkstančiais kitų vyrų, moterų ir vaikų iš Lenkijos buvo išstremtas į Sov. Rusiją. Jo abu tėvai mirė 1940 m., o jis su broliu ir seserim pritaipo prie gen. Anderso armijos Rusijoje.

1942 m. amnestija leido gen. Andersui perkelti savo armiją į Persiją. Nežiūrint labai trumpo laiko pasiruošti, vyrai griebė ir išgelbėjo visus dar likusias moteris ir vaikus. Jų susirinko apie 3000. Juos patalpino kaip galima patogiau į vagonus, gi vyrai susigrūdė į gyvulinius vagonus, be vietos sėdintis be maisto ir vandens. Laikė savaitę trukusios kelionės, su trumpais sustojimais, kai grupė būdavo maitinama džiovinta

žuvimi, mirė nemažas skaičius moterų ir vaikų.

Pagal pulk. Czapski davinius, pasiekus saugią vietą, iš paimtųjų moterų bei vaikų, 80% buvo mirę. Likusius kariai saugojo per visus keturis metus savo keliuoniu po Indiją ir Afriką.

1947 m. Stanisław ir likusieji vaikai buvo apgyvendinti vienoje stovykloje prie Tanganikos ežero. Į ten pradėjo vykti Lenkijos komunistinės vyriausybės valdininkai, stengdamiesi vaikų įtikinti grįžti namo. IRO centro dokumentai rodo, kokį spaudimą jie varėdavo. Vaikų gerbūvio valdininkai, kurie juos sutiko 1949 m. atvykus į Romą, liudija, kaip nepaprastai vaikai džiaugėsi pasiekę civilizotą pasaulį.

Tačiau džiaugsmas nesitęsė ilgai. Komunistų agentai naudodami visas priemones sukludytų išvykimą į Kanadą, kuri buvo apsiėmusi, Vatikanui prašant, juos priimti savo globon. Sekė ilgai, tyli pogrindžio kova, kuri vis dėlto ir šį kartą baigėsi komunistų pralaimėjimu.

V. A.

Ir Kanada valosi

Atsakingose Kanados sferose žinoma, kad jos kariuomenės nuolatiniuose kadruose esą įsiveržusių komunistų elementų. Dėl to išleidžiamas karinis įstatymas už išdavimą karinių paslapčių numato kalėjimo bausmę iki gyvos galvos.

— OTTAWA. — Kanados gyvenimo kaštų indeksas tebesilaiko nuo kovo mėn. 164,0, nors maisto indeksas nuo 204,5 pakilo iki 204,6. Sviesto, kiaušinių ir kaulienos atpigimas pasirodė neišlygino jautienos ir kavos pabrangimo.

Kanada parduos kviečius

Iki šiol Kanada D. Britanijai savo kviečius pardavdavo pagal abiejų kraštų tiesioginį susitarimą. Nuo šių metų sutartas kitas. Dabar ir Kanada parduos per Tarptautinį Kviečių Sindikatą, kurio maksimalinė eksportuojamų kviečių kaina yra \$1.98, o minimalinė \$1.54 bušeliui. Kviečius eksportuojantieji kraštai įsipareigoja parduoti tam tikrą kiekį kviečių ir turi gauti ne mažiau kaip minimalinę kainą ir negali imti daugiau, kaip maksimalinę. O gautą tą, kokį pasiseka kur išdėrėti. Kanada tikisi išvežti į D. Britaniją nuo 100.000.000 iki 120.000.000 bušelių ir tikisi gauti maksimalinę kainą, nes anksčiau gaudavo \$2.00 už bušelį. Buvo parduota 1.400.000 bušelių per metus. Tarptautinio sindikato Kanadai skirta kviečių kvota yra apie 200.000.000 bušelių. Bet ji negali būti verčiama parduoti juos žemiau \$1.54 už bušelį.

Lenkvina imigraciją

Gegužės 29 d. Kanados imigracinėje politikoje paskelbta eilė pakeitimų palengvinančių įvažiavimo reikalavimus europiečiams, pirmenybių teikiant žemės ūkio darbininkams, patyrusiems amatininkams ir profesionalams. Pasirodo, kad per pastarąjį metų ketvirtį yra labai sumažėjęs įvažiavimas anglų. Priežastis esanti ta, kad D. Britanijos vyriausybė labai sumažino emigrantams į Kanadą leidžiamą pasiimti pinigų sumą.

— LONDON, Ont. — Vietos vysk. John Kidd, 81 m. amžiaus, staiga mirė birželio 2 d. nuo širdies smūgio. Jo įpėdiniu liko koadjutorius vysk. J. C. Cady.

Nuosavos famos imigrantams

Kanados Pilietybės ir Imigracijos Ministerija yra nusistatę išgyvendinti plačią paskolų schemą naujiesiems imigrantams įkurdinti nuosavuose žemės ūkiuose. Pirmasis šio plano bandymas yra jau vykdomas Nova Scotia provincijoje. Grupei naujų imigrantų, šiuo atveju olandų, yra suteikiama paskola siekianti du trečdalius ūkio kainos ir 50% ūkio inventorius kainos. Šie naujaukuriai apgyvendinami Antigonish ir Inverness rajonuose.

Pilietybės ir Imigracijos Ministeris pareiškė viltį, kad šis žygis galės būti pavyzdžiu ir kitoms Kanados provincijoms.

Trans - Kanada kelias

Mintis išvesti kelią per visą Kanadą nuo Atlanto vandenyno iki Pacifiko yra jau senai bradinama. Pirmą kartą tas klausimas buvo svarstytas 1948 m. gruodžio mėn. specialioje provincijų ir federalinės valdžios atstovų konferencijoje Ottawoje. Tada buvo priimtas nutarimas, kad toks kelias yra reikalingas. Po federalinių ir provincijinių inžinierių pasitarimų buvo paruoštas kelio planas. 1949 m. kelio reikalu specialų nutarimą padarė federalinis parlamentas, paskyręs tam reikalui pusę visų išlaidų — 150 milijonų dolerių. Antrą pusę išlaidų turėtų padengti provincinės valdžios. Š. m. balandžio 24 d. šešios iš dešimties Kanados provincijų pasirašė tuo reikalu sutartį su federaline valdžia. Jei susitarimą pasirašys ir keturios likusios provincijos, kelias, kuris turės 5.100 mylių, iki 1956 m. gruodžio turėtų būti užbaigtas. Tai bus pirmas tokio didelio masto projektas, vykdomas federalinės ir provincijų valdžių pastangomis.

Kom. pasaulio vidaus kovos

(Tęsinys iš praeito Nr.)

Draugiškumo sutartis

Rusams tokios mintys mažiausiai patiko. Visoms toms kombinacijoms už akių užbėgti, Maskva padarė savo planus. Pagal esminį Sovietų galvą, rusų industrija savo gaminiams turi aprūpinti klusnius satelitus. Tuo tarpu Bulgarija augins daržoves, o Jugoslavija su savo mineralais bus žaliavų tiekėja. Abiejų kraštų kariuomenės turėtų būti mažos, svarbiausia rusų apmokomos ir apginkluojamos. Šis planas, pagal tipišką Kremliaus strategiją, žinoma, nebuvo viešai paskelbtas, nes prieš užsmaugiant Balkanų federaciją, reikėjo tinkamai ją užspausiti.

Neužilgo, entuziastingi Sofijos posėdžiautojai garso Molotovo kvietimą atvykti Maskvon, federacijos detalėms aptarti. Maskvon jie nuvyko nenoriai, keistai pasitikėdami savo gudurumu, bet nepajėgdami užslėpti nepasitenkinimo.

Nuobodžiausiuose pasitarimuose su Stalinu, jugoslavai ir bulgarai pajuto kokie sūrus barščiai jiems buvo paruošti, Stalinus meistriškai išnaudojo ir didino mažiausius skirtumus tarp abiejų besitariančiųjų. Pagaliau su maloniais žinojimo geraširdžiumu, pagal Andrei Višinsko parengtą turinį, Politbiūru pavyko įkalbėti svečias pasitenkinti draugiškumo sutartimi.

Taip gerai pavykus susitarkti su savo "bičiuliais", Stalinas patenkintas išvyko Jalton. Ten sutikęs Rooseveltą ir Churchillį, maloniai Juodosios jūros saulei kaitinant, suktu gudurumu išgavo retėžius savo satelitams galutinai supančioti.

Tautinis komunizmas nemiršta

Bulgarai ir jugoslavai iš Maskvos grįžo labai nusivylę ir per sekančius dvejus metus beviltiškai stebėjo Kremliaus pasiūlytą federacijos planą, kuris tartum nelaimingas paukštis požeistais sparnais plando tarp Maskvos, Sofijos ir Belgrado. Dimitrovas nusiminęs galvojo ir laukė.

Vis dėlto tyki, slapta kova prasidėjo įtraukdama savo verpetuojančiam sukūrin komunistų vadus nuo Atenų iki Varšuvos. Tito įkvėptas tautinis komunizmas visus taip uždegė, kad Maskvos bandymas užgesinti švelnučiais glostinėjimais nedavė jokių rezultatų. Naujosios minties banga persirito ir per Vengriją, kur Tito, kaip ir

— LONDONAS. — Anglijoje pereitą savaitę buvo tokie dideli karščiai, kad kaikurie fabrikai net sustabdė darbus.

— FRIBURGAS. — Per Sekmines įvyko Šveicarijoje gyvenančių lenkų kongresas, kuriame buvo nagrinėjama Katalikų Bažnyčios padėtis Lenkijoje ir Lenkų katalikų padėtis užsieniuose.

— FRANKFURT a. M. — Amerikiečių oficialios įstaigos Vokietijoje praneša, kad per gegužės mėn. iš rusų zonos atbėgo 1990 žmonių. Jų tarpe yra daug "liaudies policijos" narių.

Bulgarijoje, pradėtas laikyti pasipriešinimo simboliu. Tai pasiebėję Sovietų ambasadoriai Belgrade ir Budapešte, tuč tuojau pradėjo siųsti Maskvon vis ilgėjančius pranešimus, kuriuose perspėjo Kremliaus valdovus apie pavojingą žaidimą. Toje tyliojoje kovoje keisčiausiai išlindo Vengrijos vidaus reikalų ministeris Laszlo Rajk. Jis, su niekuo nepasitaręs, nusprendė sudaryti sau ištikimą prieš Staliną nusiteikusių grupę. To pasekoje, per išstus 1947 m. kariškos ir politinės delegacijos pradėjo dažnokai lankytis Belgrade. Priėmimų metu Maskvai keliamieji tostai visai nesiderino prie suokalbininkų nuotaikų. Dalykai palaipsniui blogėjo: vienos konferencijos metu, vyriausias vadas pasiskė už abiejų armijų subendrinimą, apginklavimo standartizavimą ir net dėl bendrų kariškų manevrų.

Dimitrovas kapituliuoja

1947 m. vasarą laikas rodėsi visai pribrendęs didesniai žaidimui. Tada komunistai kaip tik kėlė didžiausias suirutes Italijoje ir Prancūzijoje. Tai matydami Dimitrovas rengėsi išbandyti savo laimę. Savo slapčiausias svajones suvyniojęs gražuose politiniuose argumentuose, jis nuvyko pas Staliną tuo metu atostogaujantį Soči, viename gražiausių Juodosios jūros kurortų. Pagal Dimitrovo įrodinėjimus, tai buvo pats geriausias laikas pajudėti Europos jėgoms ir be vargo prisijungti visą kontinentą (Europą). Net paties Dimitrovo nusteibui, Kremliaus valdovus sutikimą davė ir... po to prasidėjo charakteringas stalininis maskaras...

Pradėdam lapkričių, savo triumfalineje kelionėje po Balkanų sostines, Tito atvyko į Sofiją pasirašyti draugingumo aktą, kuri Sovietai daugiau kaip prieš metus "aprobovo". Tito čia buvo sutiktas su nepaprastomis iškilmėmis ir milžiniškomis demonstracijomis. Mokytos ir mokynos, Dimitrov ir Tito "brolišku būčiniu užantspaudavo Bulgarijos ir Jugoslavijos draugišką liaudies sąjungą". Kremliai tai buvo mirties pasibūčiavimas. Sekantis Tito sustojimas buvo Budapešte.

Vancouver, B. C.

Motinos Dienos minėjimas

Gegužės 14 d. buvo paminėta Motinos Diena tolimame Vancouveryje, kurio vieną kraštą apjuosę didingi sniegu dengti kalnai, o kitą pusę supa Ramusis vandenynas. Gal niekad nebuvo tikėtasi, kad lietuvi motinai bus taip gražiai čia paminėta.

Minėjimas buvo pradėtas pamaldomis, kurias atlaikė kun. Ant. Traškevičius, pasakojdamas pamokslą skirtą tai dienai.

Po pamaldų prasidėjo patys minėjimas, vietos bažnyčios salėje, kurį atidarė bažnyčios pirmininkas A. Jameliūnas. Buvo pagerbta atsistojus tylos minutė mirusios ar kenčiančios Sibiro taigose, ar Lietuvoje likusios motinos. Į garbės prezidiumą buvo pakviesta keletas iš skaitlingesnių šeimų motinų, kurioms E. Leimontaitė ir V.

te ir čia draugingumo sutartis su Vengrija. Nors čia jo sutikimas buvo taip pat labai išklamingas, bet jau turėjo kiek kitokią atspalvį. Mat abu viešpačiai, Tito ir Rajk, žinojo, kad Budapešte yra nemažai rusų slaptosios policijos, kuri gali paruošti bent kokį staigmeną. Kaip vėliau, savo bylos metu, Rajk prisipažino, Tito apsaugai jis buvo paskyręs milžinišką sargybą. Net kamalizacijos vamaždžiai buvo nuodugniai apžiūrėti dėl galimos minos ar laiko bombos.

Maskvai to neužteko. Pirmiausia Stalinas pasiuntė asmenišką pranešimą, kuriame buvo atšaukiama parama sudarytai federacijai, o Dimitrovui įsakta tuojau viešai atšaukti tas visas machinacijas. Dimitrovui nepaklausius, Prados vedamasis jį viešai pasmerkė. To Dimitrovas šiek tiek pabūgo ir prisipažino klaidą padaręs, nors slapta ir toliau siuntė pranešimus savo mokinui Tito, liepdamas kietai laikytis. Viso to pasekoje, 1948 m. birželio mėn. įvyko kas ir turėjo įvykti: su milžiniška pompa, Maskva apšaukė Tito kaip amerikiečių agentą ir išmetė iš Kominformo.

Tito kovoja

Sekančių įvykių Stalinas jau nebebuvo numatęs. Tito netik pietai atgal atsakė, bet tartum pasityčiojimui visi Jugoslavijos komunistai susispyrė apie naująją vadą. Nesunaikintas pagal įsisenėjusius Kremliaus metodus, Tito šiandien vadovauja vienai iš stipriausių Rytų Europos armijų ir kaip išmokintas vyras parodo sugebėjimų komunistų vidaus kovas paversti atviromis.

Lėtai judantis Dimitrovas ir jo generalinis sekretorius Traicho Kostov atsidūrė beviltiškose kryžkeleje. Jungtis prie Jugoslavijos, reikė pasirošyti kovai su Raudonąja Armija. Pasidavimas turėjo reikšti visšką prijungimą prie plačiosios tėvynės. Bet vis dėlto, įeiga Bulgarijos ir Vengrijos vadovai viešai Tito pasmerkė, tai slapčia diskutavo be poilsio, pasisakydami ir prieš ir už.

(Bus daugiau)

Japonų komunistai suvaržomi

Japonijoje komunistai buvo perspėti, kad jų organizacijos likimas priklausys nuo jų laikysenos rinkimų metu. Kadangi jie rimties neišlaikė ir nepravėdė nė vieno atstovo, tai birželio 6 d. Mac Arthur įsakė nuo viešosios veiklos nušalinti visus 24 partijos centro komiteto narius. Nušalinai taip pat 17 komunistų laikraščių redaktorių.

Italų komunistų ginklai

Šiuo metu Italų komunistai veda gyvus ginčus dėl po karo sukauptų ginklų, saugomų net 50 slėptuvių Venecijos, Bolonos ir pietų Tyrolio srityse. Nors ten yra ne tik pistoletų, šautuvių, granatų, bet ir patrankų, tačiau policija jų nepajėgia surasti.

Dabar viena komunistų dalis reikalauja, kad ginklai būtų parduoti tarptautiniams mąklėriams, o kiti nori juos išsarguoti tam momentui, kada Italiją busianči "vaduojama iš Vatikano ir Amerikos" jungo. A'rodo, kad šis ginčas bus išspręstas Maskvos.

— MASKVA. — "Raudonoji Žvaigždė" praneša, kad Jordano karalius Abdulah, svajodamas sukurti arabų imperiją, ruošias sukilimą Sirijoje, kur esą ir palankių jam. Priešinasis Egipto Farukas, kuris nenorėtų užleisti Egipto pirmenybės musulmonų pasauliui. Maskva jaudinasi, o Abdulah beabejo iš jos mokosi.

— LONDON. — Laivyno saugumo organai atskina pastebėtą sabotazą lėktuve, kurio tu rėjo skristi pirmasis admiralito lordas Hall ir kiti žymūs asmenys.

Kodėl Britai skuba su rinkimais

Darbiečių partija rinkimus į parlamentą nutarė praveisti kaip galima greičiau — tuoj po birželio mėn. ne dėl kurios kitos priežasties, bet dėl to, kad sekančiais mėnesiais laukiama pabrangsimas Anglijoje pragyvenimą, o tai valdančios partijos populiarumo nepadidintų.

Kai pereitų metų rugsėjo m. Cripps skelbė svaro nuvertinimą, jis tvirtino, kad pragyvenimo išlaidos dėl to nepabrangsių daugiau kaip 3%. Tuo tarpu ekonomistai tvirtino, kad pabrangis 7%. Vyriausybės numatyta 3% pabrangimas jau įvyko, o dabar laukiama, kad pabrangis dar tais likusiais 4%.

Bolševikinė valdžia skiria vyskopus

Praho radio paskelbė, kad vyriausybė Budejovice cyskupijos generaliniu vikaru paskyrė kun. J. Buchtą, nes, esą, bažnytiniai organai nepasirūpinę sutvarkyti vyskupijos reikalų. Vatikano organas "Osservatore Romano" pastebi, kad tai tikras skelbiamas religijos laisvės įrodymas. Esą, "Primas Kremliuje, ordinaras valdžios įstaičioje, o vyskupijos organas "Ru-de Pravo" (Čekoslovakijos komunistų organas).

"Nepas" Kinijoje

Kai Sovietų Rusija duso nuo porevoliucinio bolševikinio ūkininkavimo vaistų, Leninas paskelbė NEP — naują ekonominę politiką — leidusią smulkesnius privačius verslus. Dabar sovietų žurnalas "Bolševik" praneša, kad Kinijoje — norint sėkmingai peržengti ekonominę sukrėtimą — komunistinė valdžia padarysianti nuolatų kapitalistams.

Italų komunistai tirpsta

Italijoje yra suorganizuotų kooperatyvinių žemės ūkių, kurių žymi dalis yra komunistų vadovaujami. Gegužės 31 d. 400 Taranto tokių ūkininkų, vadovaujami savo komunisto vado, prisijungė prie antikomunistinės unijos. Pats vadas Anello de Carolis grąžino partijos kortelę ir pasiprašė priimamas į krikščionių demokratų partiją. Pastaruoju metu, kaip teigia antikomunistinės sferos, apie 2000 komunistų padarę tą patį. Mūsų akimis šiuo len komunistų iki krikščionių demokratų atrodė per didelį, bet nepamirština, kad tai vyksta Italijoje, kur ir komunistai su savo vėliavomis eina į bažnyčią. Vadai dėl to raukosi, bet "dar nesusipratusiems" davana.

Eden išsiskyrė

Buvęs D. Britanijos užsienų reikalų ministeris, dabar konservatorių lyderio pavaduotojas, 53 metų, birželio 7 d. formaliai išsiskyrė su žmona, kuri jį apleidė jau 1947 m.

Jie turėjo du sūnus, kurių vienas žuvo kare, o antras yra studentas. Eina gandai, kad tai pakenksią jo politinei karjerai. Dar nėra buvę atsitikimo, kad D. Britanijos premjeras būtų buvęs persiskyręs. Churchill savo pavaduotoją dabar visur kaitloja, akcentuoja pasitikėjimą juo, matyt, bijodamas, kad kur nors neprasidėtų reakcija.

Išsiskyrė su ruse

Kanadietis diplomatas G. F. Power, karo metu buvęs Maskvoje, vedė rusę balerinę. Kadangi sovietų valdžia jai neleido su vyru išvykti į Kanadą, tai dabar abi pusės apsiskeitė išsiskyrimo dokumentais.

Himmlerio įpėdinis

Rytų Vokietijos militarinių bei policinių paėgų organizatorius yra pargarsėjęs gen. Gomer, Ispanų vidaus kare 1936 m. vadovavęs Tarptautinei Brigadai. Tikra jo pavardė yra Wilhelm Zaisser. Tai pirmo pasaulinio karo Prūsų armijos kapitonas. Su komunistais jis susidūrė 1917 m. Iki 1927 m. jis veikė Ruhr srityje, 1927-1931 m. jis apkeiliavo Aziją, grįžęs slapta veikė vokiečių komunistų tarpe, kol 1936 m. išvyko Ispanijon. 1949 metais beveik išstai jis praleido Maskvoje, kur švietėsi ir tobulinosi Berijos agentų mokykloje. O naujiasias policijos ir saugumo šefo pareigas jis pradėjo eiti vos 1950 m. pradžioje.

— STOCKHOLM. — Sovietai Švedų notą dėl sulaikymo Švedų žvejų laivų griežtai atmetė. Esą žvejai buvę sulaikyti Sovietų vandenys.

— MIAMI. — Birželio 5 d. iš Porto Rico skridęs lėktuvas su 62 keleiviais nukrito į Atlantą. 7 išgelbėti JAV naikintuvo. Žuvusių tiek daug dėl to, sako įgulos vyrai, kad portorikėnai negalėjo suprasti įgulos pranešimų apie pavojų ir nepasirėgė gelbėtis.

— CHICAGO. — Consolidated Grocers Corp pirmininkas N. Cummings, kalbėdamas "grocer" sąjungos suvažiavime pranešė, kad atominiai egektorai esą pradėti naudoti maisto konservavimui uždarose dėžutėse.

— BERYNAS. — Brandenburgo vartus puošusi vario grupė — deivė Victoria, važiuojanti keturių arklių vežime, dinga ir niekas iš berlyniečių nežino kur. 1807 m. ją buvo išgabėjęs Paryžių Napoleonas. Kąžin ar nereikės jos grąžinti iš Maskvos?



SPECIALUS ATSTOVAS

G. PALTAROKAS

Istaiga — Terminal Bldg., Main Street, Hamilton, Ont.

Gyv. vieta — 52 Orchard Avenue, Delhi, Ont.

Winnipeg, Man.

Birželio 14 — 15 minėjimas
kaip ir pereinamais metais, ruošiamas demonstracijomis per miestą ir kita programos dalimi šilė. Demonstracijos ir kita programos dalis yra ruošiamas kartu su latviais ir estais. Išėjimas punktą St. Paul's College birželio 18 d. 3.30 val. pp. Visi lietuviai kviečiami dalyvauti, kas turi, su tautiniais drabužiais.

Potvynis

Winnipegas, kuris vos 76 m. amžiaus tėturi, šįmet pergyveno skaudžią nelaimę, kokią yra turėjęs prieš 90 metų, dar vos maža gyvenama vietovė.

Dėl didelio Raudonosios upės išsiliejimo trečdalis miesto gyventojų buvo evakuoti į saugesnes vietas už miesto ribų, o dalis suglaudinta mieste mažiau pavojingose vietose. Jei vanduo dar porą pėdų būtų pakilęs, būtų tekę evakuoti visą miestą.

Kadangi Winnipeg miesto vieta nepasirinkta kalnuotumui, tai jau ir aukštesiose vietose rūšiai susilapino savo dugnus, o kę bėkaltėti apie žemąsias, kurių namų stogų kraigiai tik kęšojo. Daugelyje gatvių susisiekimas buvo pakeistas laiveliais. Gyventojai gražius batukus pakeltė į iki juosmens guminius batus. Nedarbas išnyko, nes visi pajėgūs dirbti, buvo pašaukti miestą gelbėti. Prie to darbo buvo iškviešti kariuomenės ir laivyno daliniai, kurie sumaniai išgelbėjo visas elektros ir gazo jėgaines, kurių netekus miestas būtų atsidūręs baisioje padėtyje. Gal gražiausią pavyzdį parodė žydai gelbėdami prieš metus pastatytus ir vos užbaigtus maldos namus — sinagogą, kuri stovi prie Asiniboines kranto ir žemoje vietoje, o vistik vanduo jos neužlijojo.

Šioje katastrofoje iš lietuvių yra nukentėję apie 15 šeimų iš kurių 2 persikėlė net į Torontą, o kiti dar iki paskutinio užsiliko Winnipege.

Kai kurios vietose neišlaikė kanalizacijos įrengimai.

Vandentiekis veikė visą laiką.

Dabar vanduo pradeda atslūgti, gatvės palikdamos storus sluoksnius dumblo ir nemalonių kvapų. Šis potvynis Winnipegui padarė milijoninius nuostolius. Dabar miesto valdytojai paskelbė visuotiną skiepijamą nuo galimų epidemijų.

— Visiems gerai žinomas A. Kauplys, 818 Main St., turi savo Real Estate. Savo nuosirdžiu lietuviškiu elgesiu jis yra užsitarnavęs ne tik lietuvių, bet ir kitatautių simpatijas. Jis jau keletui iš naujųjų emigrantų padėjo investuoti į santaupas, o kai kam net paskolas išrūpinti padėjo.

Delhi, Ont.

Įkurta KLB Apylinkė

Gegužės 28 d. įvyko iniciatorių suauktas Kanados Lietuvių Bendruomenės apylinkės steigiamasis susirinkimas. V. Ignaciūni padarius pranešimą, apie PLB organizavimą, Lietuvių Chart'ą ir PLB laikinuosius Santvarkos Nuostatus, buvo parodytas sąrašas, į kurį įrašė 34 asmenys.

Apylinkės valdybą išrinkta: V. Treigys pirm., B. Stonkus vicepirm., Mikėlėnas sek., Ignaciūnis kultūros reikalams ir Kairys išdėstymu. Kandidatai: Augustinavičius j. ir Narušis. Revizijos kom.: Augustinavičius, Ričkus, Rugienius.

Dalyvių buvo iš Delhi, Tillsonburgo ir Simcoe. Valdyba turėjusi imsis apylinkėje gyvenančių lietuvių surašymo ir netrukus surengs gegužinę.

BR. BUKOWSKA, R. O.
AKIU SPECIALISTE

Tikrinu akis ir pritaikau akinus suaugusiems ir vaikams. Priemimo valandos: kasdien nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak. Sekmadienis pagal susitarimą 55 St. John's Rd., W. Toronto. (kampas 94 Laws St.) Tel. LYndhurst 0052

London, Ont.

Gera progą amatininkams

Londonas yra pietų Ontarijos provincijos gražiausias ir pramonės miestas. Vietinių anglų vadinamas miško miestu, nes jame pilna yra įvairiausių dekoratyvinių ir šiluminių medžių. Per miestą teka Temzės upė. Puikios tiesios gatvės. Sustatytas autobusų.

Mieste gyvena apie 25 milijonieriai, kai kurie jų net katalikai. Labai miestas statosi, plečiasi. Auga pilnu tempu aukštyn ir platyn. Jau statomos prie pat miesto General Motors įmonės. Ten prie statybos dirba 1500 darbininkų. O nuolat įmonėje dirbs apie 1000 darbininkų. Uždirba \$1—1.25 per valandą. Dailidėms, staliams yra pelningų darbų. Uždirba \$1—1.25—1.50 per val. Mūrininkai gauna \$1.50—2.00 per val. Tinkoriams sezoninio darbo metu moka \$2.00—3.00 val. Šiaip paprasti darbininkai prie įvairių darbų gauna 85 centus — \$1.25 val. Moterims, mergaitėms nesunku gauti darbų ligoninėse ar fabrikuose. Jų uždarbiai savaitėje siekia \$25—37. Kambarys dviem asmenims savaitei \$8.

Ateivių globėjai — Statkai

— Leonas Statkus pirkio 355 Clerance St. didžiulius 3 aukštų namus su sale susirinkimams. Jau baigia įrengti 25 kambarius gyventi viengungiams ir šeimoms su didesniais vaikais. P. Statkai labai malonūs ir vaisingi žmonės. Vyras išnuomoja kambarius, o žmona Magdelė padeda surasti darbus. Kadangi ji turi plačias pažintis su Londono miesto turtingąja visuomene. Ji visuomet priklauso kiekvieną vargšą tremtinį benamį. Tai vargšų ir neturėlių motina. Jų namai yra lietuvių centras, sostinė. Ten visi renkasi ir visi gauna globą. Jų namuose yra erdvi salė ir tuojau bus įrengta lietuviška valgykla. Lietuviai naujakuriai Londone jau pirkio puikių namų apie 12, o kiti statosi, ar kaip nors kitaip kombinuoja.

Verta pabandyti

Tai gi tie visi, kurie kur nors sunkiai neša vienuos ir nuobodulio jungą gali bandyti persikelti į gražųjį Londoną, kuris Kanadoje skaitomas vienas

gražiausių miestų. Yra lietuvis kunigas V. Rudzinskis. Pamatodas atlaikomas kas mėnuo paskutinį sekmadienį St. Joseph ligoninėje 11 val. Bažnytiniai patarnavimai atliekami visuomet Londone ir apylinkėse, tuo tarpu, gyvena apie 200 lietuvių.

Mums trūksta pamaldom vargonininko — chorvedžio. Kuris puikiai galėtų suorganizuoti chorą, kadangi jaunimo yra puikaus. Dabar yra geriausia progą persikelti. Kas jau atvyko, visi gavo darbus. Londone turim 2 lietuvių gydytojus, 1 dantų gydytoją, inžinierių, tel. sininkų, laikrodininkų.

A. A. Tomas Sabaliauskas

Gegužės 27 d., eidamas savo kasdienines pareigas Šv. Juozapo ligoninėje, krito nuo laiptų, smarkiai užsigavo galvą ir apūrinatas sakramentalis po 2 val. mirė Tomas Sabaliauskas. Liko žmona Ona, du mokyti sūnūs, duklė Bronė ir antra duklė JAV.

Velionis turėjo 57 metus amžiaus. Buvo pavyzdingas katalikas, geras lietuvis, neseniai iš Vokietijos Kanadon atvykęs. Lietuvoje buvo muitinės valdininkas. Labai gražiai išauklėjo savo šeimą.

Iš vakaro prie velionies karsio koplyčioje kun. Rudzinskis atkalbėjo rožančių ir su žmonėmis sugiedojo Mariją, Mariją.

Gegužės 30 d. įvyko laidotuvių su pamaldomis St. Mary bažnyčioje. Tas pats kunigas gedulingas mišias atliko ir nulydėjo į kapines ir prie karsto duobės pasakė pamokslą. Paskum choras sugiedojo Angelas Dievo. Giminių, draugų, kaimynų dalyvavo didelis būrys.

Tai antras lietuvis Londone kopinėse palaidotas. Išėjus amžincje ramybėje Kanados žemėje.

St. Catharines

Birželio 14 d. minėjimas

Išblaškytųjų Baltijos tautų sūnūs ir dukterys bendrom jėgom ruošia žiauriųjų tremimų minėjimą — koncertą, kuris įvyks birželio 18 d. 2 val. p.p. ukrainiečių salėje 177 Niagara Street.

Minėjime dalyvauja lietuvių, latvių ir estų meninės pajėgos. KLB St. Catharines ALKO.

PRITYRĘS KVALIFIKUOTAS LIETUVIS LAIKRODININKAS

STINSON'S JEWELLERY

2186 DUNDAS ST. W. TORONTO

Taiso ir parduoda laikrodžius, žiedus ir viską, kas brangenybės. — — — Garantuotas darbas, prieinamos kainos.

Kraunama atlygia kasdien iki 8 valandos vakaro.

Susirgus kreiptis į

YARMEY CLINIC

slavų Medicinos klinika, vadovaujama Dr. W. I. Yarmey 314 Bathurst St. Toronto, Ont. Tel. KL 7146

Tik tas be rūpesčio ir vargo

gali Kanadoje gyventi, kuris yra apsidraudęs "The MACCABEES Ins. Co.", kuri jau 72 metus sekmingai ir sąžiningai, prieinamomis kainomis, DRAUDŽIA nuo nelaimingų atsitikimų, ligos atveju ir mažamečių vaikų, kurie sulaukę 18 m. gauna premijas. Informacijas teikia ir apdraudimą atlieka naujai paskirtas atstovas: JONAS BERŽINSKAS, 88 Annette Str., Toronto, Ont., telefonas LY 2816. P. S. Provincijoje susidarius kelių asmenų grupel, atstovas atvyksta vieton.

Dėmesio!

LAIKRODININKAS

Taiso vietinių ir vokiškų firmų laikrodžius. Dirbtuvė turi dailių vokiškų laikrodžių. Laikrodžiai taisomi greitai, gerai ir pigiai. Prašome kreiptis į įstatikint. Atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro. EUROPEAN WATCHMAKER Nuo gegužės 1 d. iš 827 Queen St. W. PERSIKĖLĖ! 807 Queen St. W. Toronto, Ont.

IVAIRENYBĖS

Dingo mergaitė

Šiuo metu veikia kiekvienam Kanados laikraštyje, o taip pat per radio galima išgirsti pasakojant ir prašant pagalbos surasti per Sekmines paslaptingai dingusią Toronto mergaitę Mabel Crumback. Nors dedama labai didelių pastangų, tačiau nei policijai, nei seklams nepasiseka ne tik surasti kokių jės pėdsakų, bet nesiseka net nustatyti, kaip ji dingo — pagrobta ar savanoriškai. Vieni daviniai yra už vieną, o kiti už kitą prielaidą ir nėra nieko, kas nusvertų. Jos istorija tikrai mįslinga.

Po šeštadienio pramogėlės ši 19 metų mergaitė, atlydėta savo draugo, grįžo į namus pas savo miegantį 8 metų broliuką pusę pirmos naktį ir nuo to meto jos niekas nebematė. Tėvai tada buvo išvykę į JAV, o vyresnysis brolis į skautų "stovyklą". Vėliai grįžę į namus kaimynai 2 val. pastebėjo, kad namuose ir virtuvėje buvo šviesa, kad ten girdėjosi daugelio žmonių kalbos, bet girdimi balsai neatrodė, kad ten vyktų kas nepaprasto ir kaimynai manė, kad pas Mabel yra svečių. Tik viena moteris sakosi girdėjusi kokį tai spiegiantį riksmą, bet

neįtarusi, kad jis ejęs iš Crumback namų. Prieš pat 2 val. netoli namų buvo pastebėta sustojusi mašina, kurioje buvo 3 vyrai, bet tuo metu, kai buvo girdimi garsai namuose, mašinos ten nebebuvo. Apie tą laiką mažasis broliukas buvo išbudintas lojančio šunies ir girdėjo seserį juokiantis. Namų priešakinės durys visą laiką buvo uždarytos ir rytą rastos užrakintos, o užpakalinės ryškų buvo uždarytos, bet neužrakintos. Šuva ramiai miegojo virtuvėje.

Rytą atbudęs vaikas sesers nerado. Jos lova rodė, kad joje jau gulėta, jos pažamos kelnės buvo pakistos po pagalviu, o pažamos bluzės visai nėra. Matyt, virš jos užsivilkta ir taip išvykta. Iš namų niekas nedingo. Likusi net mergaitės pinigėlių su pinigais. Iš rūbų nėra tik marškinių, mėlynojo sijono, batų ir šukų.

Jei ji pati išvyko, keista, kodėl neapsirengė tvarkingai, nepasidėmė net pinigėlių? Kodėl ji buvo atsigulus ir nesiruošė tam iš anksto? Kodėl staiga kėlėsi, vėl paklojo patalą, tvarkėsi plaukus, bet tvarkingai neapsirengė ir išvykdama neužrakino durų. Jei ji priversta iš-

vežta, kodėl girdimi balsai atrodė draugiški, nors jos juokas atrodė isteriškas, kodėl neliko jokių žymių grumtynių, kodėl šuva ramiai miegojo ir tt. Gaudėsi prielaida, kad ją išvežė kaž kokie pažįstami žmonės, kurių įsileisti ji nebijojo, bet išvyko paskubotai ir keldamosi iš lovos ji nežinojo, kad išvyks.

Grįžę tėvai pradėjo ieškoti mus per policiją ir seklius, paskelbė \$300, kas nurodys kokius pėdsakus, tačiau rezultatyto tarp jokių. Beje, ji buvo vieno biuro tarnautoja, gaudavo \$28 per savaitę, su savo bičiuliu sutarė ir galvojo vestis, kaip sako jų draugai. Šeimos gydytojo parodymu buvusi visai sveika, tik kiek neurasteniška.

Mergaitė pagrobta lokio

Netoli Quebec, Chateau Bilot, per Sekmines vasarotojų Renaud šeimoje įvyko didelė tragedija. Dingo 3 metų dukrelė Nicole. Dingo, kaip į žemę prasmegus. Apylinkėje tik už 8 mylių yra ežeras, kurio ji negalėjo pasiekti. Netoli jos buvimo vietos rasti lokio pėdsakai ir toliau užtikta gabalas jos suknytos užvedė ant minties, kad ją pagrobė ir nusinešė lokys.

Quebec provincijos policijos vadovas suorganizavo ieškojimą. Gelbint lietuviams ieško išsukti kariuomenės daliniai, policija, skautai, daugybė apylinkės gyventojų savanorių, firmos prištuntė mašinų, kurios su garškalbėmis važinėja šaukdamos mergaitę vardu, medžiotojų mėgėjų atvažiuo ir iš tolimesnės apylinkės, o rezultatų vis jokių. Ieškotojų grupės tarp savęs susirūša radio siuntuvais.

Padorus vyras

Jungtinėse Amerikos Valstybėse gyventojų surašymas jau pasibaigė. Besurašinėjant būta ir "įdomesnių" nuotykių. Čia prisimena vienas "cnatlyvas" kavaličius, kuris gražios ir jaunos surašinėtojos nenorėjo įsileisti į savo butą.

— Neišpuola, mat, jaunos ir simpatiškos moters įsileisti pas save, — postringavo kavaličius, statydamas dvi kėdes koridoriuje, kad jis būtų apklausinėtą ten.

Tas kavaličius šįmet jau leidžia 75-tą vasarą.

Ir kas gali sakyti, kad nėra šiandien "cnatlyvu" kavaličrų?...

Dalyvis.

PADEKA

Gerb. Hamiltono Lietuvių Parapijos klebonui kun. Dr. J. Tadauskui ir pp. Petkūnams už parodytą nuoširdumą, Apamavičių šeimai už suruoštą valšes, p. M. Keženaitytei ir p. K. Lelešiūtei už trisų ir visiems kitiems mus sveikinusius vedybų progą reiškiamė padėką.

Elena ir Kostas Astravai.

VESTUVĖS

gyvenime būna nedažnai, todėl nuotraukom pasirinkit tik savo

LUNA foto studija

575 WELLINGTON ST. W. TORONTO, TEL. PL 5717

Palyginus kokybę — pigiausios kainos Toronte.

PETRAS KAIRYS

MESOS IR VISOKIU VALGOMU PRODUKTU

KRAUTUVE ir VALGYKLA

889 Dundas St. W. Toronto, Ont. — Tel. WA 0062

Visi mieli tautiečiai maloniai kviečiami atsilankyti. Puikus ir greitas patarnavimas

DĖMESIO! Norėdami pirkti ar parduoti namus, ūkius, viešbučius kreipkitės į

FRANK PSZON

REAL ESTATE & BUSINESS BROKER

762 Dundas St. W. (prie Bathurst g.)

Telefonai:

Istaigos: AD 3588

Buto: LA 9458

Didžiausias pasirinkimas lietuvių apgyventam rajone.

Čia jūs rasite mandagų ir sąžiningą patarnavimą

Lietuviams tarpininkauja ir kalbina pagalbą teikia BR. SERGAUTIS



Pritaiko akinius visiems akto defektams. Ištrina akto nervus, kurie dažnai sukelia galvos skaudėjimą ir nervingumą. Kalba slavų kalbomis. 470 College St. W. Toronto Tel. RA 3924

Visų rūšių laikrodžius, puošmenas ir brangenybes rasite 10 — 15% pigiau, negu kitur, pas

LAIKRODININKA

turintį 30 metų profesinę praktiką

Kalbu lietuviškai

M. MALINA — 1187 DUNDAS ST. W. TORONTO

Užsisakykite anglis

VASAROS PAPIGINTA KAINA

PARLIAMENT FUEL CO.

Savininkas lietuvis Augustinas Undraitis (A. Underhill) Telefonas RA 4414 304 Sackville St. Toronto

NAUJAI ATIDARYTA

MOTERŲ RŪBŲ SIUVYKLA

Gražus darbas

Fortune Ladies Wear

789 Queen St. W. Tel. WA 1943.

Siuvami sijonai, blusės, suknelės, vestuviniai rūbai.

Kas nori namus arba bizni

pirkti arba parduoti, kreipkitės į mus. Rasite teisingą ir nuoširdų patarnavimą.

Kalbame lietuviškai — klauskite Peter.

REAL ESTATE BROCKER JOSEPH GREEN

933 Bloor St. West. Toronto, Ont. Telefonas LA 4817

KAZYS ARDAVIČIUS

LIETUVIŠKA RŪBŲ SIUVYKLA

Ivairus užsakymai atliekami pagal naujausias Europos ir Kanados madas. Kainos prieinamos. 828 DUNDAS ST. WEST. TORONTO, Ont.

TORONTO, Ont.

Visi i būdinių dienų
minėjimą

Birželio 18 d., sekmadienį, įvyks Pabaltijo valstybių okupacijos 10 metų ir pirmųjų masinių išvežimų 9 metų minėjimas. Lietuviai minėjimą pradeda pamaldomis savo bažnyčioje 11 val.

Tuojaus po pamaldų bus eiseną nuo bažnyčios prie Než. Kareivio kapo. Pabaltiečiai eis kartu su ukrainiečiais.

4 val. p.p. United Church salėje, Bloor ir Huron g. kampe, įvyks bendras visų trijų Pabaltijo tautų — lietuvių, latvių ir estų — minėjimo aktas. Minėjime kalbės garbės svečias Toronto universiteto rektorius pr. f. Sidney Smith, Pabaltijo Federacijos pirmininkas p. gen. kon-sulas V. Gylis ir kitų tautų atstovai.

Meninę dalį išpildys lietuvių, latvių ir estų pajėgos.

Pageidaujama, kad moterys dalyvautų pasipuošusios tautiniais drabužiais.

Tautiečiai kviečiami kuo skaitlingiausiai dalyvauti.

Pabaltijo Federacija.

Ukrainiečių manifestacijos
mieste

Ukrainiečių jaunimo Sąjungos Toronto skyrius pakvietė lietuvių kartu dalyvauti anti-bolševikinėse masinėse manifestacijose birželio 18 d.

Tą dieną jie mini 20 metų su-kaktį, kaip bolševikiniai rusai okupantai žiauriausiu būdu, su parodomaisiais teisais ir ege-zekucijomis likvidavo Ukrainos Išlaisvinimo Sąjungą.

Manifestacijos prasidės Alex-andra Park (Bathurst ir Dun-das g. kampe) 12 val. Demon-stracijos tikslas parodyti kad ukrainiečių tauta priklauso Va-karų krikščioniškajai kultūrai, kad gyvena idealiais laisvos ir nepriklausomos Ukrainos, dėl kurios kovodami pasiryžę ir gy-vybę padėti.

Manifestacijos bus pradėtos pamaldomis parke, o po to bus eiseną prie rotušės, kur bus pa-dėtas vainikas prie nežinomo kareivio kapo.

Rinkliava Tautos Fondui

Paskutiniam posėdyje, kuris įvyko birželio mėn. 6 d., To-ronto apylinkės LOK prezidiumas nutarė kvesti visus Toron-to organizacijas, birželio 14 — 20 dienas minint, parinkti au-kų Tautos Fondui.

Toronto ALOK.

Kanosos lietuvių katalikų
suvažiavimas

Liepos mėn. 1—2 d. šaukia-mas pirmas, istorinis Kanados lietuvių katalikų suvažiavimas Toronte (941 Dundas St. W.), kuriame dalyvauja lietuviškų katalikiškų organizacijų atsto-vai (1 nuo pilnų ar nepilnų 10-ties padalinio narių) ir šiaip veiklesni katalikai iš visų lietu-vių gyvenamųjų vietovių. Su-važiavimo tikslas — aptarti ak-tualiuosius Kanados lietuvių katalikų reikalus, priimti kata-likiškosios akcijos statutą, iš-rinkti Kanados Lietuvių Kata-likų Veikimo Centrą.

Laik. Kanados Liet. Kat.
Veikimo Centras.

Ateitininkų suvažiavimas

Derinant su Katalikų Akcijos suvažiavimu, liepos 1—2 d. taip pat Toronte šaukiamas Kana-dos Ateitininkų Sąjungos su-važiavimas. Ateitininkai, kurie nepriklauso jokioms kuopoms, kviečiami atvykti pavieniai. Suvažiavimui atvyksta Fede-racijos Vadas prof. Dr. Damu-sis ir visa eilė svečių iš JAV.

Registruotis parapijos salėje, 941 Dundas St. W. liepos 1-mą dieną nuo 8 val. ryto.

Laik. K. A-kų C Valdyba.

Pamaldos už a.a. A. Dvarioną

Birželio 17 d., šeštadienį, 10 val. lietuvių parapijos bažny-čioje įvyksta gedulingos pa-maldos už prieš mėnesį mirusio a.a. pianisto Antano Dvariono vėlę.

Padėka

Ponui Petriui Kairiui, leidu-siam pasinaudoti valgyklos pa-talpomis ir maloniai patarnavu-siam savo paslauga, tariame nuoširdų aciu.

Eug. ir Pr. Jogai.

A. Dvarionui

mirus, p. Dvarionienei ir šeimai reiškiami užuojautų

E. ir K. Astravai.

LIETUVIŠKA AVALINĖ
TAISYMO DIRBTUVĖ —
PARDUOTUVĖ

Naujausios mados.
Prieinamos kainos.
Sav. IGNAS ASTRAUSKAS
1414 Dundas St. West. Toronto
Tel. KE 2881.

SHIFF'S

VALYMAS —
PROSAVIMAS —
PATAISYMAS —

Kalbame lietuviškai
909 Dundas St. West. Toronto
Telefonas ELgin 8649

GOLDBERG'O moterų kirpykla

1138 DUNDAS ST. W. TEL. ME 8117
Atidaryta ir vakarais.

PLAUKŲ DAŽYMAS IR ŠVIESINIMAS
ILGALAIKĖS ŠUKUOSENOS

Žili plaukai atnaujinami be dažų į
natūralią spalvą.

PATARIMAI VELTUL

KRIMINALINE AR CIVILINE BYLA?

MES SUTEIKIAME JUMS

TEISINĖ — KALBINĖ PAGALBĄ

Surandame geresnį darbą. Tarpininkaujame namus perkant ir parduodant. Parūpiname paskolą ir apdraudą. Atsto-vaujame įstatuose ir įmonėse. Sudarome dokumentus bei patvirtintus vertimus. Giname lietuvių interesus Kana-doje ir kitose kraštuose. Jums patarnavimus atlieka teisininkai ir kalbininkai, studijavę Š. Amerikos bei Europos universitetuose

JONAS JUŠKAITIS

108 St. George St., Toronto, Ont., Canada. Tel. KI 1494
Skyrius: 750 Dundas St. W., Toronto. Tel. WA 0006.

Toronto lietuvių mokykla užbaigė metus

Praeitą sekmadienį liet. para-pijos salėje įvyko, jau antrus metus dirbusios šeštadieninės lietuvių mokyklos mokslo metų užbaigimo aktas ir mokiniams buvo įteikti gražūs spausdinti pažymėjimai. Mokyklos vedė-jui p. Ratkui esant užimtam sa-vo tiesioginių pareigų, aktą pra-vėdė mokytojas p. Balčiūnas.

Dalyvavo taip pat kiti mokyto-jai: p. Stočkutė, p. Gaižutis ir kun. Dr. Gutauskas, kuris tiky-bą dėstė ne tik šioje mokykloje, bet ir anglišką St. Francis mo-kyklą lankančioms lietuviu-kams tikybą dėstė lietuviškai. Gražioje ir turiningoje savo kalboje, apibūdindamas mo-kyklos darbą, mok. Balčiūnas pranešė, kad dirbama buvo pa-sidalinus į 4 skyrtus, kurių I bu-vo 16 mokinių, II — 17, III — 30, IV — 15, atseit iš viso net 78. Mokyklos siekiamas tikslas buvo palaikyti ir plėsti lietuvi-škos žinojimą, plėsti žody-ną, nukelti vaikučius į tėvis-kę, kurstyti jų širdyse tebesan-čią, bet dažnai gožimą lietu-viškąją liepsnelę, kad ji kuo il-giau plasdentų, supažindinti su kraštu, jos geografija, istorija, kad grįžus į tėvynę ji neatrody-tų svetima. Mokytojai paste-bėjo, kad lietuviškųjų dalykų pasisavinimas daug lengviau sekėsi tiems, kurie yra buvę lietuviškose mokyklose tremty-jė, negu tiems, kurie jų nema-tė arba ir Lietuvoje niekad ne-buvo. Net ir atsimeinę Lietuvą, daugelis jau nesupranta lietu-viškų žodžių, ypač vardų au-galų, medžių ir gyvulių, kuriuos čia Kanadoje pažįsta angliškais vardais.

Baigdamas p. B. prisiminė, kad mokykla norėjusi mokslo metų pabaigai suruošti kokią vaikų šventę — pramogą, ta-čiau gyvenimiškos praktiškos kliūtys privertusios nuo to at-sisakyti, pasitenkinti šituo aktu.

Tėvų komiteto pirmininkas p. Rinkūnas, dėkodamas komite-to ir tėvų vardu pasišventė-liams mokytojams ir mokyklos globėjams — klebonui kun. Ažu-baliui, kun. Dr. Gutauskui, — pabrėžė, kad mokykla atlieka didžiųjų misijų, padedančių jaunajai lietuvių kartai sieti-mame krašte ir svetimoje aplin-koje išsilaukti lietuviškoje dvasioje ir reikšmės įsitikinimo, kad sekanciais metais mokykla veiks dar platesniu mastu, ap-imdama ir paauglių lietuamist-inių auklėjimą.

Pabrėžęs, kad mokytojų pa-siaukojančio darbo mes, deja, atlyginti nepajėgtume, jis pra-šė priimti nors kuklias simboliš-kas dovanėles, kaip atminimą. Padėkojęs taip pat mokyklos globėjui kun. klebonui, kuriam ypač daug rūpesčių buvo iš-gaunant mokyklai geras patal-pas ir sutvarkant naudojimosi sąlygas, o taip pat tos mokyk-los sargui p. Jarošui, kuris

sutiko šeštadieniais mokyklą apšildyti, valyti ir tvarkyti.

Įteikus mokytojams dovanė-les, trys vaikučiai padeklama-vo eilėraščių, buvo išdalinti pa-žymėjimai, o po to kalbėjo mo-kyklos laikytojas klebonas kun. Ažubalis. Priminęs, kad vargo mokyklos kelias lietuviams įprastas, dėkojo visiems, kurie prie mokyklos laikymo prisidė-jo, o ypač mokytojams, tėvų komitetui, p. Jarošui, kurio pasiaukojimas įgalino mokyk-lą veikti, tėvams ir patiems vai-kučiams noriai mokyklą lankiu-siems.

Tėvams pasitarus dėl projek-tuojamos vaikučių ekskursijos į Niagaros krioklį liepos mėn. pir-moje pusėje, aktas buvo baig-tas parodžius vaikišką filmą.

Katedros choro mokykla

pus iškilmingai atidaryta J. E. Kardino Mc Guigan sekma-dienį, birželio 18 d., 3 val. pp. 66 Bond St. Toronte.

Vyriausios Ateitininkų Federacijos Valdybos nari

PRANĄ JOGĄ ir EUGENJĄ MYKOLAITYTĘ.

sukūrus ateitininkų šeimą, nuoširdžiai sveikina ir daug laimės linki

Buv. Eichstaetto Stud. Ateitininkai.

Ankstyvos pamaldos

Nuo birželio 18 d. Toronte lietuvių bažnyčioje įvedamos ankstyvos pamaldos, kurios įvyks kas sekmadienį 8 val. 30 min. Manoma, kad šiomis pa-maldomis bus pasitarnauta tiems, kurie sekmadieniais va-saros metu daro iškilas į už-miestį.

Anglų kalbos kursai

Dėl "T2" Nr. 20 (21) paskelb-to įsirašymo tvarkos ir vasaros anglų kalbos kursas kai kas skundžiasi, kad universitetas grąžinas prisiūnčiamus čekius.

Pagal mūsų gautą oficialų pranešimą mokesčio čekis — \$5, turi būti pasiųstas ne tiesiog universitetui, bet kaip ir buvo skelbta, Community Program-mes Branch, Ontario Depart-ment of Education kartu su pra-šymu, bet čekis turi būti išrašy-tas universiteto vardu.

"Žemės Rankose"

B. Rukšos poezijos knyga To-ronte gaunama: Dr. Kaškelio ir p. Grigaičio valgyklose, Kaz-lausko ir Tumoso krautuvelyje ir parapijos salėje (sekmadieniais po pamaldų). Gyvenantieji už Toronto ribų knyga gali gauti iš paties autoriaus šiuo adresu: 2 Frankish Ave. Toronto. Kai-na 1 doleris.

Dievo kūno šventės procesija

liet. parapijos prasidėjo tuo po sumos. Pirmiausia buvo neša-ma tautinė vėliava. Toliau ėjo karo aviacijos orkestras su sa-vo vėliava ir garbės palydo-vais apie 50 karių. Paskiau ėjo savanorių ir visos bažnytinės vėliavos. Procesija ėjo nuo baž-nyčios per Parthenais, Delori-mier ir Sherbrooke gatves.

Nors procesijoje žmonių da-lyvavo ir gausiai, bet vyrų ga-lėjo būti ir daugiau.

Dailės studijoje pasibaigė
mokslo metai

Montrealyje jau antri metai veikia lietuvių Dailės Studija dail. Tamošaitių vadovaujama, kurioje mokosi gražūs būrys jaunimo. Studijoje yra trys sky-riai: audinių — tautinių darbu-žių, odos ir metalo dirbinių.

Dailės Studija atlieka dide-lį kultūrinį darbą ne tik moky-dama dailės, bet itin atstovau-

MONTREAL, Que.

dama lietuvių tautinę dailę di-delėse tarptautinėse parodo-se. Vien 1949 — 50 mokslo me-tais studija dalyvavo 5-iose di-delėse parodose: Toronte, New Yorke, Vancouveryje ir dvejose parodose Montrealyje. Lie-tuvių dailės dirbiniai buvo įver-tinti pirmomis premijomis ir gausiai paminėti kitataučių spaudoje.

Lietuvių Dailės Studija ne tik moko jaunimą, bet taip pat bu-ria apie save meno mylėtojus rengiant jiems dailės klaus-mais įvairias paskaitas, pobū-vius, bei mažas parodėles.

Vasaros atostogų metu Dai-lės Studijos adresas:

Mrs. A. Tamošaitienė, P. O. Box 133, Station N. Montreal 18, Que.

Gražios išleistuvės

Gegužės 27 d. "Pensylvanla Hotel" įvyko Dr. J. Sungailos išleistuvės. Jaukioje vakarienėj dalyvavo apie 40 asmenų.

Dr. J. Sungaila išvyksta sta-žuoti į Reginą, Sask. Montrea-liečiams jis buvo pažįstamas kaip aktyvus visuomenininkas ir paslaugus profesionalas. Va-karienės metu kalbėjo kun. A. Vilkaitis, kun. A. Stankūnas, Dr. E. Endrukaitis, rašytojas St. Širvydas, Dr. Daukša, Pr. Ru-dinskas, L. Balzaras ir J. Ada-monis. Keletą nuotainių dailė-nių sudainavo p-lės Ivaške-vičiūtės, pianinu paskambino p-lė V. Juzentavičiūtė.

Montrealiečiai tikisi, kad Dr. Sungaila ne tik neužmirš Mont-realio, bet baigęs stažą grįš į jį atgal. Ponia Sungailienė tuo tarpu dar liekasi Montreale.

"Nepr. Liet." B-vės metinis
susirinkimas

Birželio 11 d. Ville Lasalle įvyko metinis "Nepriklausomos Lietuvos" šerinininkų susirinki-mas. Nedituteje Citizens Club salėje susirinkimas buvo pra-dėtas 4-tą val. po pietų, nors buvo skelbtas dviems valan-doms anksčiau. Buvo paaiškin-ta, kad pavėlavimas įvykės dėl Dievo Kūno šventės apvakš-čiojimų. Valdyba galėjo tai nu-matyti.

Valdybos pranešimai buvo labai blankūs. Per visus metus kasininko daviniais parduota 40, o reikalų vedėjo daviniais — 50 šerų. Kasoje esą \$223.

Piknikai

Dėl vėjuotos popietės, tolo-ko ir blogo priejimo, piknikai lankomi menkai. Šimet piknikų aikštė randasi už golfo klubo aikštės Lashines link. Siauru plentu, kuriame toks didelis mašinų judėjimas,ėjimas labai pavojingas ir iš Lasalle trunksa arti 30 min.

Ir atidarymas nebuvo vykęs.

BIRŽELIO

25 d.

sekmadienį

Visus kviečiame atsigauti ir tyru oru pakvėpuoti atsilankant į

LINKSMĄ JAUKIĄ GEGUŽINĘ

Gegužinė įvyks Toronto kunigų seminarijos sodne, kur ir pernai gegužinės vykdavo. Vieta labai graži, prie pat ežero kranto, Kiekvienas galės smagiai pasilinksinti, pasižokti, pasimaudyti gaiviamo ežero vandenyje ir atsigauti tėviškos laukų žalumas primenančioje aplinkoje. Vasaros gegužinės tebus mūsų visų atsigaivinimo ir susitikimų vieta su giminėmis, bičiuliais ir pažįstamais. Ir šį kartą numatoma svečių ne tik iš artimesnių apylinkių, bet ir iš JAV.

Grieš puiki kapela. Šokiams paruošta medinė platforma Skanių valgių ir gaivinančių gėrimų bus vietoje užtikrinai! Bus ir kitų malonių staigmenų, kurias pamatysite vietoje.

Vykstančių į gegužinę specialūs autobusai lauks prie lietuvių bažnyčios (941 Dundas St. W.). Pirmas autobusas išvyks 11 val. ir toliau vės kas valandą iki 4 val. po pietų. Grįžti bus paruošti autobusai nuo 7 val. pp.

Tėveliai, nepamirškite atsivežti ir vaikučius. Gamtos aplinka, tyras oras ir lietuviška smagi gegužinės dvasia žiems teks tiek daug džiaugsmo!

KLKD Toronto skyrius.